

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ“ 2007-2013 г.

Концепция

за развитие на регионален туристически

продукт на Регион „Родопска приказка“

обхващащ общините Пещера, Батак и Ракитово

Съдържание:

I. Въведение.....	5
II. Анализ на туристическите ресурси.....	6
1.....	Природни ресурси. 6
1.1.....	Местоположение 6
1.2.....	Климат 7
1.3.....	Растителни и животински видове. 8
2.....	Ресурси от екологично значение и състояние на околната среда. 10
3. Защитени територии и местности в общините Пещера, Батак и Ракитово.....	14
4.....	Ресурси от историческо, културно и религиозно значение. 17
5.....	Урбанистични ресурси. 24
5.1.....	Транспортна мрежа. 24
5.2.....	Електроснабдяване. 29
5.3.....	Водни ресурси. 30
5.4.....	Здравеопазване. Error!
Bookmark not defined.	
6.....	Ресурси за развитие на планински и зимен туризъм. 32
7.....	Човешки ресурси. 35
7.1.....	Население. 35
7.2.....	Заетост. 40
8.....	Туристическа база. 41
9.....	Свързани проекти в областта на туризма. 51
III.....	Стратегическа част. 54

1.SWOT анализ на възможностите за развитие и обезпечаване на туристическия сектор региона на общините Пещера, Батак и Ракитово.Error!

Bookmark not defined.

1.1.....	Силни страни.	54
1.2.....	Слаби страни.	55
1.3.....	Възможности.	56
1.4.....	Заплахи.	57
1.5.....	Извод.	57
2.....	Анализ на търсенето на туристически услуги.	Error!

Bookmark not defined.

3.....	Основни ограничения и нужди в туристическия сектор.	Error!
---------------	--	---------------

Bookmark not defined.

4.....	Визия.	Error!
---------------	---------------	---------------

Bookmark not defined.

5.....	Мисия.	Error!
---------------	---------------	---------------

Bookmark not defined.

6.Съответствие с планове и програми на общинско, регионално и национално ниво69

7.....	Цели.	Error!
---------------	--------------	---------------

Bookmark not defined.

8.....	Очаквани резултати.	Error!
---------------	----------------------------	---------------

Bookmark not defined.

9.....	Приоритетни области.	Error!
---------------	-----------------------------	---------------

Bookmark not defined.

9.1.....	Културен туризъм.	Error!
-----------------	--------------------------	---------------

Bookmark not defined.

9.2.....	Религиозен туризъм.	Error!
-----------------	----------------------------	---------------

Bookmark not defined.

9.3.....	Селски туризъм.	Error!
-----------------	------------------------	---------------

Bookmark not defined.

9.4.....	Пешеходен, природо-познавателен и фототуризм.	Error!
-----------------	--	---------------

Bookmark not defined.

9.5.....	Ловен туризъм.	Error!
Bookmark not defined.		
9.6.....	Здравен туризъм.	Error!
Bookmark not defined.		
9.7.....	Зимен и ски туризъм.	Error!
Bookmark not defined.		
9.8.....	Пещерен туризъм.	Error!
Bookmark not defined.		
9.9.....	Уелнес туризъм.	Error!
Bookmark not defined.		
10.....	Позициониране на туризма в региона.	Error!
Bookmark not defined.		
10.1.....	Продуктово позициониране.	Error!
Bookmark not defined.		
10.2.....	Ценово позициониране.	Error!
Bookmark not defined.		
10.3.....	Промоционално позициониране.	Error!
Bookmark not defined.		
10.4.....	Пласментно позициониране.	Error!
Bookmark not defined.		
11.....	Целеви пазари.	Error!
Bookmark not defined.		
11.1.....	Чуждестранни туристи.	Error!
Bookmark not defined.		
11.2.....	Български туристи.	Error!
Bookmark not defined.		
12.....	Концептуален план за развитие на региона.	Error!
Bookmark not defined.		
12.1.....	Маркетингово проучване.	Error!
Bookmark not defined.		
12.2.....	Маркетингова стратегия.	76
12.3.....	Проучване на добри практики и политики по качеството.	77
12.4.....	Разработване на комуникационен микс.	77

12.5.....	Участия в международни форуми.	Error!
Bookmark not defined.		
12.6.....	Организиране на промоционални събития.	78
12.7.....	Реклама на туристическата дестинация в интернет.	78
12.8.....	Реклама на туристическата дестинация в радиоефира.	79
12.9.	Реклама на туристическата дестинация в национален телевизионен ефир.....	79
12.10.	Реклама на туристическата дестинация посредством печатни материали и публикации в каталози.....	80
12.11.	Реклама на туристическата дестинация посредством платени статии в пресата.....	80
12.12.	Реклама на туристическата дестинация посредством билборди.	80
13.....	Референтни стратегии и програми	Error!
Bookmark not defined.		
14.....	Обществени обсъждания	81

I. Въведение.

Концепцията за развитие на регионалния туристически продукт е разработена във връзка с кандидатстване на Община Пещера в партньорство с Общини Батак и

Ракитово за финансиране по Оперативна Програма „Регионално развитие” 2007-2013г. на Министерството на Регионалното Развитие и Благоустройството, Приоритетна ос 3: „Устойчиво развитие на туризма”, Операция 3.2: „Развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите”, Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG161PO001/3.2-02/2011 „Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите” с проект: **„Развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинацията „Родопска приказка”, на територията на общините Пещера, Батак и Ракитово”**.

Целта на концепцията е да се анализира актуалното състояние на развитието на туристическия продукт, да се очертаят и перспективите за развитието на местния туристически потенциал на територията и в бъдеще да се утвърди като център на зимния, културно-историческия, еко туризма. Развитието на концепцията ще допренесе популяризиране на туристическия продукт.

Природните, историческите дадености в комбинация с антропогенните ресурси ще предизвикват голям интерес у българските и чуждестранни туристи. Подпомагането на устойчивото развитие на туризма ще съдейства за съживяване на общините и превръщането им в привлекателно място за живеене. В общинските планове за развитие на общините е заложена необходимостта от развитие на туризма.

Изготвянето на обща стратегия за развитие на туристическия продукт на трите общини са проява на интегриран подход, който е основан върху икономическите, социалните и екологичните измерения, базирани на устойчивото развитие.

Развитието на регионален туристически продукт за общините Пещера, Батак и Ракитово е обоснована от непосредствената им географска близост, сходните природни, климатични дадености и културните традиции.

II. Анализ на туристическите ресурси и оценка на туристическия потенциал

1. Природни ресурси. Местоположение.

Местоположение на общините

Община Пещера, Ракитаво и Батак се намират в област Пазарджик, Юженцентрален район. Трите общини се разпростират на територия 1109.72 площт (Пещера-174.72, Батак 677,2 кв.км.Ракитово 257.8 кв. км.).

Община Пещера е разположена в подножието на северозападни склонове на Западните Родопи, сред живописна котловина на площ 135.4 кв.км. Град Пещера е център на общината, в която влизат и селата Радилово и Капитан Димитриево.

Общините са в близост до областни градове – Пазрадджик, Пловдив.

Община Ракитово е разположена в Западните Родопи, в югоизточната част на Чепинската котловина при надморска височина от 811 м. През града тече р.Стара река, приток на р.Мътница / от поречието на р.Марица /. На югоизток, почти владена в града е височината наречена “Бърдо”, а на юг се простира обширен лесопарк, известен с наименованието “ Парка”.В землището на Ракитово се намират част от курортната зона “ Цигов чарк “/ край югозападния бряг на язовир “ Батак “/ и резерватът “ Мантарица “, включен в списъка на биосферните резервати по международната научна програма на “ Юнеско” – “ Човек и биосфера “.

Община Батак е разположен в Западните Родопи, по склоновете на Баташката

Местоположението на трите общини е достъпно и е подходящо за развитие на туристическия сектор, приоритетно както за вътрешния, така и за външния пазар.

Трите общини са изключително богати на природни ресурси, даденостите на релефа и географското разположение, добра тарнспортна свързаност с областните градове Пловдив, Пазарджик и София, което поставя общините в благоприятно транспортно и комуникационно положение.

Те създават предпоставки за влиянието на редица фактори, формиращи голямо многообразие от природни комплекси, които са от определящо значение за развитието на отрасъла на туризма.

1.1. Климат

Климат на община Пещера,Батак и Ракитово.

Климатът е умереноконтинентален към преходно континентален, с черти на планински, без резки температурни колебания.

Релефът е хълмисто-планински. Средната надморска височина е над 500 м. Общините обхваща южните склонове на Бесепарските ридове на Западните Родопи, северните склонове от Баташкия дял на Западните Родопи и югоизточните склонове

на западнородопския рид Къркария (Снежанка). Няма открити находища на полезни изкопаеми.

Средномесечната януарска температура е $-0,3^{\circ}\text{C}$; средната юлска е $21,9^{\circ}\text{C}$, а средногодишната е $11,5^{\circ}\text{C}$. Средногодишната температурна амплитуда е сравнително ниска-около 22°C . В планинските части с надморска височина над 1000м. съответните средни температури са по-ниски с $3-4^{\circ}\text{C}$. Средногодишните валежни количества варират между 500мм. в ниските и 750мм. до 1000мм. във високите части при средни за страната 650мм. Относителната влажност на въздуха е между 55% през август, най- сухия месец, и 83% през месец януари и декември. Денонощните колебания на влажността са по-малки – между 90% в сутрешните и 75% в обедните часове.

Преобладаващите типове почви са канелено-горски и алувиално ливадни. Земеделските земи са 38% от територията на общината. Почвените и климатични условия благоприятстват развитието на зеленчукопроизводството, овощарството, лозарството и тютюнопроизводството. От земеделския фонд 78% е от обработваеми земи. Животновъдството е многоотраслово. Горският фонд възлиза на 53 % от територията на общината, а растителността е предимно широколистна. Значителният запас определя възможност за развитие на дърводобива, дървопреработването.

Извод: Особености на природата са благоприятни и имат потенциал да бъдат развивани в различни насоки – от ловен до селски туризъм. Няма екстремни колебания на климата, което създава предпоставки за практикуване на различни видове туризъм – целогодишно.

Благоприятният климат е условие за отстраняване на някои характерно слаби страни на туризма като неравномерното натоварване на туристическите ресурси, което причинява своите социално-икономически и екологични последици, поради което е уместно развитието на промоционалния микс на региона с цел равномерно натоварване на туристическите ресурси.

1.2. Растителни и животински видове.

Растителни и животински видове, характерни за община Пещера.

Горския фонд възлиза на 7 309,7ха. от територията на общината. От тях 6 292,3 ха са общинска собственост. Стопанисването на горите е възложено на ДЛ – Пещера. Пещерският технически участък се залесява по 172 дни годишно.

От общата площ горите със специално предназначение са следните:

- I. Защитни гори и територии - 1 446,8 ха;
- II. Рекреационни гори и територии - 2 076,2 ха;
- III. Защитни и природни територии - 2 837,0 ха;
- IV. Други - 821,9 ха;

По състав горите имат следното разпределение:

- Иглолистни - 34,4% от залесената площ, като след проведени мероприятия площта ще се увеличи още с 3,4 %.

- Широколистни - заемат 65,6 % от площта

Общият запас на Пещерски горскостопански участък е 1 129,875 куб.м.

Растителни и животински видове, характерни за община Ракитово.

Общината е с богата и запазена флора и фауна. Във флората преобладават представителите на широколистните видове, по-характерни от които са: дъб (*Quercus pubescens*), габър (*Carpinus betulus*), и др. Иглолистните видове са представени от бял бор (*Pinus silvestris*), черен бор (*Pinus nigra*), ела и смърч. Типични храстовидни растителни видове за територията на общината са шипка, глог, трепетлика, дрян и др.

От лечебните растения се срещат бял равнец, жълт кантарион, мента (*Menta piperita*), мащерка (род *Thymus*), котешка стъпка (*Clinopodium vulgare*) и др.

Седем вековни дървета на територията на дивечовъдната станция са под специалната закрила на закона, като най- впечатляващи са буковете–близнаци на над 150 години – “Двата брата“ в местността “Локвище“ и близо петстотингодишния бял бор в местност “Чукурска поляна“. Няма друга община в областта с такова растително богатство.

С обширните си билни заравнености релефът на резервата е типичен за Западните Родопи. В района има и много карстови форми.

По-голямата част от резервата попада в среднопланинския подобласт на планинската климатична област. Само най-високите части са във високопланинската климатична подобласт.

Хидрологичната мрежа е гъсто разчленена, често с големи наклони на надлъжните профили и с променлив воден оток. Най-голяма река е Ели дере. Всички останали реки в района са нейни десни притоци. Изключение е долът Тупавиците, който се влива в язовир „Батак” при Цигов чарк.

Растителни и животински видове, характерни за община Батак.

Природните дадености, богатството и разнообразието на горски масиви са предпоставка за съществуването на добри дивечови запаси - елени, сърни, глигани, диви кози, мечки, вълци, лисици. От дребните бозайници се срещат зайци, таралежи, катерици, от пернатите - глухари, гълъби, врани, яребици, дроздове, а около водните площи - диви патици и гъски.

Извод:

При нарастващите темпове на урбанизация в локален и световен мащаб трябва да се отбележи атрактивността на региона от гледна точка на запазеността на природата и биоразнообразието. Тази ценност би могла да привлече международни туристи предвид наличните ресурси, даващи възможност за развитие на еко туризъм.

Разнообразният релеф и пещерните образувания са атракция, която е типична за региона, като условията предпоставят развитието на природно-познавателен и пещерен туризъм.

Налице са условия, които предполагат и развитие на нестандартни специализирани видове туризъм като билкарство.

2. Ресурси от екологично значение и състояние на околната среда.

Пещера

• Води

Река Стара река се явява основен повърхностен водоизточник за района с нейните притоци. Периодично се включват 6 пункта за контрол и опазване чистотата на повърхностните води в р. Стара река. Тя се явява основен водоприемник трета категория на отпадъчните води от бита и производствените предприятия в Общината.

Главните източници на замърсяване в община Пещера са: промишлените предприятия, сметищата, неекологосъобразното извършване на стопанските дейности - животновъдството. Около 50% от отпадните води - промишлени и битови

на гр. Пещера се пречистват от ПСОВ на “Биовет”АД. След нейното разширение и реконструкция на канализационната мрежа на гр. Пещера се предвижда да се поемат и останалите 50%.

Като основни замърсители са констатирани: амоняк, натриев азот, фосфати, детергенти и др.

Община Пещера успешно осъществява политика в областта на околната среда на местно ниво за прилагане на интегриран подход в опазването на компонентите на околната среда съгласно Общинска програма за опазване на околната среда на Община Пещера, като са предприети конкретни мерки за устойчиво ползване на водните ресурси, чрез рехабилитация на съществуващата инфраструктура и изграждане на нова, с цел намаляване на загубите от вода, разумно ползване и опазване на водите.

За летовище „Св.Константин“ е изградена нова канализационна мрежа ,която предотврати изливането на отпадъчните води от вилите и почивните станции в септичните ями с попивни кладенци.С изградената канализационна мрежа се подобри жизнената среда и се създадоха условия за развитие на туризъм.

Специфична цел на новата канализационна мрежа: Опазване на околната среда и предотвратяване на свлачищни процеси.

- **Почви**

Почвите на територията на Общината се замърсяват най-вече от промишлеността, транспорта, РЗД /растително защитната дейност/, сметищата. Не е установено замърсяване на почвите с тежки метали, както и наличие на вкислени и засолени почви.

В резултат на повлияване на почвите от водна и ветрова ерозия, в последните години се извършват залесителни мероприятия от ДЛ гр. Пещера за борба с ерозията на почвите.

Ресурси от екологично значение и състояние на околната среда на община Батак.

В екологично отношение територията на Община Батак е една от най-съхранените в рамките не само на Пазарджишки регион, но и в рамките на Република България.

В разглежданата територия не съществуват екологични проблеми, породени от миграцията на замърсители, което се дължи на географското разположение и топографската характеристика на общината.

Всички реки водят началото си в рамките на общинската територия, при което миграция на замърсители от извън общински произход по гравитачен воден път са невъзможни. Трансфер на замърсени водни маси от съседни общински територии е изключен предвид височинното разположение на Община Батак и отсъствието на близко разположени промишлени райони в тези общини.

В районите около дърводелските цехове понякога се изхвърлят дървестни отпадъци. Това е един от екологичните проблеми в Баташката община. Неконтролирано изхвърляне на отпадъци се наблюдава и в районите на курортните местности, особено през активния сезон.

Защитените територии се опазват съобразно действащото законодателство, на също потенциално са застрашени от замърсяване, което може да бъде релизирано от недобросъвестни туристи.

Липсата на производства от отраслите на тежката индустрия благоприятства за относително запазване на естествения екологичен фонд в общината.

Ресурси от екологично значение и състояние на околната среда на община Ракитово.

В екологично отношение територията на община Ракитово е една от най-съхранените в рамките на област Пазарджик. На територията на общината липсват производства от отраслите на рудодобива, нефтодобива, металургията и др., което благоприятства за запазване на естествения екологичен фон в района.

За качеството на атмосферният въздух от голямо значение са следните климатични елементи: слънчево греене и сумарна слънчева радиация, температура на въздуха, влажност на въздуха, валежи, посока и скорост на вятъра, тихо време и др. Всички тези фактори влияят върху разсейването на емитарните вредни вещества във въздушния басейн.

На територията на община Ракитово липсват производства, които постоянно да изхвърлят организирани вредни емисионни потоци в атмосферния въздух.

Замърсяването на атмосферния въздух е от димни газове от локални инсталации за добив на топлоенергия на някои от производствените фирми, както и

на някои учебни и детски заведения. Всички те са без пречиствателни съоръжения за отпадни газове на инсталациите им за добиване на топлоенергия, които се запазват с нафта или мазут. Домакинствата на територията на община Ракитово основно се отопляват на твърдо гориво (дърва и въглища), което е източник за замърсяване на въздуха.

Местоположението на Община Ракитово и спецификата в нейния планински релеф изключват до голяма степен вероятността за пренос на замърсители от съседни региони. Като цяло климатът в общината е повлиян благоприятно от природните дадености и липсата на големи промишлени предприятия, които да замърсяват околната среда. Планинските участъци са едни бариери за навлизане и пречистващи механизми на атмосферните замърсители в района.

- **Качество на водите**

Важен проблем за всички селища в обхвата на община Ракитово е липсата на изградена пречиствателна станция за битово-фекални води. В цялата община тези води без да бъдат обработени се вливат в реките.

Замърсяването на водите в по-малки размери се причинява и от бензиностанциите чрез отпадъчните им необработени води.

Изводи:

Екологичното състояние на общините Пещера, Батак и Ракитово дава всички предпоставки за развитие на туризма. Като място за отпих и желана дестинация за природолюбителите за местността е важно да акцентира на екологичната си запазеност като нейно предимство и да я опази за бъдещи периоди. При разработване на стратегиите за динамизиране на търсенето на туристически продукти трябва да се предприемат съответните превантивни мерки за опазването на околната среда, като се цели да се запази имиджа на района като екологично чист.

Районът е водоснабден с различни по вид водоизточници и предлага условия за любителите на риболова и водните спортове. На територията на микрорайона има значително разнообразие на дивеч. Релеф, уникална флора и фауна, дават възможности за развитие на алтернативни форми туризъм във вътрешността на туристическия район. Липсват индустриални производства, които да влошава параметрите на околната среда, като в промишлеността. Следователно налице са

всички условия за развитие на екотуризъм, ловен туризъм, който има добри традиции в района.

3. Природни забележителности и защитени територии и местности в общините Пещера, Батак и Ракитово.

На територията на туристическия район са паспортизирани следните защитени обекти:

Община Пещера

- *Резерват "Купена"* е биосферен резерват със световно значение. Намира се под закрила на ЮНЕСКО. Намира се в горски фонд и заема 1 761 ха. В горския резерват "Купена" има дендрариум за производство на фиданки от различни дървесни видове от всички краища на земята - сребрист смърч, секвоя, гръцка, кавказка и испанска ела, блатен кипарис, пиразидална хвойна, метасеквоя, американски ясен, макрула;

- *Пещера "Снежанка"* заема 122.5 ха горски фонд. Пещерата е открита през 1961г. и е една от седете най-големи благоустроени пещери в България. Тя е дълга 220м. и има над 600 000 сталактити. Централната ѝ зала заема около 600 кв.м. площ. В малката зала, наречена "Жилището" са открити много културни останки, свидетелстващи, че тук е имало временно сезонно жилище преди повече от 2000 години. Снежнобелият цвят на образуванията се дължи на чистото калцитно вещество, от което те са изградени;

- *Пещера "Юбилейна"* се намира на 600 м. надморска височина. Дължината ѝ е около 1000м. Открита е на 12 февруари 1974г. Веднага е затворена с врата и е запазена. Има разнообразни образувания. Няма пещерна форма на подземния карст, която да липсва в тази пещера. По думите на бившия председател на Българската федерация по пещерно дело тази пещера е училище по спелеология.

Откритите находки дават основание на изследователите да заключат, че "Човекът от бронзовата епоха е познавал "Снежанка" и "Юбилейна" и в тях е търсил подслон, сигурност и вода".

- *Защитена местност "Сокола"* заема 121.1 ха горски фонд и е богата на много растителни и животински видове;

- На територията на общината е и леговище "Свети Константин", основен фактор за развитие на туризма в бъдеще.

В района са разположени държавни дивочовъдни станции(ДДС);

"РОДОПИ"; "ШИРОКА ПОЛЯНА"- ДДС "БЕГЛИКА"; ДЛ (Държавно лесничейство) "БАТАК"- ДДС "БОРОВО".

Батак

На територията на община Батак се намират два резервата:Дупката (под егидата на ЮНЕСКО), и Беглика, с обща площ 2653 ха. Обособени са 10 защитени местности с обща площ 1850.4 ха. Най-голяма е Баташки Снежник – 1054 ха.

В общината се намира и Фотенският водопад - природна забележителност с площ от 12.1 ха. Горите в Баташката община заемат 57815.3 ха от територията ѝ. Площта на горите със специално предназначение е 21406.6ха (37%). Общият запас на горите в общината е 13567600 куб. м, като годишният прираст е 184092 куб. м. В общината има три действащи горски разсадника (обща площ 68 дка.) с основна цел производство на фиданки за залесяване, разположени на територията на три държавни лесничейства. В тях се отглеждат фиданки от 6 дървесни вида. Съгласно лесоустройствените проекти на лесничействата средно годишно на територията на общината се залесява върху 1890 дка. По участие на дървесни видове в залесяването с най-голям дял са обикновеният смърч – 67.6%, белият бор – 28.9%, черният бор – 0.7%, елата - 0.3%, бялата мура – 0.3%.

Курортът “Язовир Батак” и местността Курорт “Цигов чарк” са разположени в Западните Родопи.. Идеално място за отдих по всяко време на годината. Самият курорт разполага с добра настанителна база от всякакъв вид категории, с много заведения и ресторанти. Водите на язовира дават прекрасни възможности за воден спорт и риболов. Местността Широка поляна се намира в северозападната част на Западните Родопи. Преобладаващата надморска височина е 1500-1700м. Характерният за Родопите релеф-редуване на горски масиви с обширни поляни, създава отлични условия за формиране на добри дивечови запаси. На територията на местността са и язовирите “Широка поляна” и “Тошков чарк”, предлагащи отлични условия за риболовен спорт и пълноценен отдих. Местността Беглика заема т.н. Беглишка заравненост в централната част на Западните Родопи със средна надм.височина 1700м. Живописният планински пейзаж привлича много туристи, а язовирите и кристално бистрите реки предлагат чудесни условия за риболов. Богатото дивечово разнообразие от елен, сърна, глухар, дива свиня, благоприятства

развитието на ловния туризъм. Местността Кара тепе на 28 км южно от Велинград, предлага на туристите чудно красива природа.

Община Ракиново

- **Пещера “Лепеница”**- На 16 км от гр. Ракиново на територията на ракиновското горско стопанство. Дължина – 1500 м. През пещерата протича подземна река. Пещерата е обявена за природна забележителност през 1963 година – на 3 нива.

- **Биосферен резерват “ Мантарица”**. Намира се на юг от град Ракиново и обхваща местностите Мантарица, Петлите, Кайнаците. Резерват “Мантарица” е единственият по рода си в България, запазен като обиталище на глухарите. Стопанисва се от РОСВ гр. Пазарджик. Защитени видове от флората – родопско лале, от фауната – глухар. Не предлага туристически услуги. Резерватът обхваща и девствени иглолистни гори, където някои дървета достигат до 40 м. височина. Обектът е разположен от 1450 до 1825 м надморска височина; средна температура – 23 С⁰ , валежи – 819 мм. Обявен за биосферен резерват през 1977 година, включен в листата на “ЮНЕСКО”/

“Острата скала е природна забележителност, намира се на североизток от село Дорково.

Часовниковата кула- Намира се в гр. Ракиново. Същата е строена през 1872 година, обявена за паметник на културата.

Крепост “Цепина”, Намира се до село Дорково / на -5 км. Това са останките от средновековен град- крепост Цепина , престолнина на деспот Алекси Слав - сестрин син на цар Калоян. Цепина е една от най-величествените и легендарни крепости. Влиза в пределите на българската държава в средата на 9 век. През 11 век е завладяна от Византия, но по време на управлението на цар Калоян /1197-1207/ Цепина отново е в пределите на Българската държава. През 1207 г. Деспот Слав обявява Цепина за столица на областта Ахрида. За владение на крепостта са се водили много епични битки като последната е била с турците, която след девет месечна обсада пада в техни ръце.

Палеонтологично находище, Намира се до село Дорково / на -500 м. Защитен обект, проучено през 1985 – 86 година от българо-френска експедиция; определя се като първото по големина в Европа, обект със световна значимост. Находището на

древни животни е разположено на около 500 м. край Дорково. Това богато палеонтологично находище е уникално както на Балканския полуостров, така и в целия свят. Открити са два вида мастодонти от рода “Ананкус арвернензис”. Намерени са кости на повече от тридесет вида едри гръбначни животни, бивници /изцяло запазен бивник на мастодонт с дължина 2.95 м./, челюсти и кътници на хоботни, фрагменти от птици, насекомоядни, зайцеобразни, свинеобразни, следи от дребни гризачи. Извадени са останки от маймуни / примат/, трипръсти коне / хипарион/, елени, носорози, примитивни мечки и др.

Раннохристиянската църква в местността “Николица”.

Раннохристиянската църква от V в., в местността “Николица”-гр. Ракитово датира от V-VI век. Съществувала до 17век, когато е разрушена. От 1923г. е издигнат малък параклис “Свети Никола” Базиликата е свързана с културата на местното тракийско племе беси, епископска, равна по план на базиликата “Света София” в гр. София. Впечатляваща с големината си, монументалността и представителността на запазените архитектурно-художествени детайли. За запазването и експонирането ѝ от 1994г. се извършват консервационно-реставрационни работи.

- **Градот**- Намира се край гр. Ракитово. Останки от крепост „Градот“;

- **Алков камък**, Намира се край Костандово. Останки от тракийско светилище в местността “Алков камък

Извод: Общините са изключително обезпечени откъм екологични, природно и исторически ресурси. Природните дадености, пещерите могат да се облагородят и да се развият туристически атракции, които да привличат туристи, изследователи.

1. Ресурси от историческо, културно и религиозно значение.

Добри възможности и важен ресурс за развитие на туризма в района предлагат културно и историческо наследство, културни събития и спортни мероприятия.

Политиката на общините в туристическия район – Пещера, Ракитово, Батак в областта на културата е насочена преди всичко към опазването на културните традиции, наследени от поколенията и обогатяването им в синхрон със съвременното. Тя е елемент за осигуряване на устойчиво развитие на района и подобряване качеството на живот на нейните граждани. Същевременно местните традиции са важен ресурс в туристическото предлагане и могат да привличат посетители през цялата година.

Ресурси от историческо, културно и религиозно значение в община Пещера.

Територията на общината е населена от най-дълбока древност. Най-ранните човешки следи датират от епохата на неолита. Свидетелство за това е праисторическата могила "Банята" край с. Капитан Димитриево. Разкопките в тази могила, проведени през 1998-1999 година, доказаха, че територията на общината е обитавана от най-старите земеделци и скотовъди в Югоизточна Европа. Тези разкопки доказаха съществуването на една материална култура отпреди 8 000 години. В продължение на хилядолетия този край е обитаван от тракийското племе беси, изпитало влиянието на македонци, римляни и византийци. По-късно най-трайно е взаимодействието на трите етноса: траки, прабългари и славяни. За това говорят откритите останки - кюпове с обгорено жито, строителни материали, оръжия, оръдия на труда, монети, накити, култови предмети, саркофази, останки от калдаръмни пътища, мостове, останки от крепостите: "Киево кале", "Перун", "Тъмра", "Св. Никола", "Св. Петка" и др.

В Средновековието населението се е занимавало главно със земеделие, скотовъдство и дърводобив. Разкрити са 7 мадана и голям брой вигни - топилни на желязна руда. Развиват се занаятите ковачество, бакърджийство, кожарство, железодобив и др.

Във Възрожденската епоха е извършено огромно строителство на църкви, мостове, чешми, къщи, училища от майсторите на пещерската архитектурно-строителна школа. Тяжно дело са монументалните църкви "Св. Димитър", "Св. Петка" и "Св. Богородица" в гр. Пещера; "Св. Марина" в Пловдив, "Св. Богородица" в Пазарджик и Часовниковата кула в Пещера.

Първото светско българско училище в гр. Пещера е създадено през 1848 година, а читалище "Надежда" - през 1873 година. Изтъкнат възрожденски учител е Спас Зафиров - учител на Иван Вазов, Христо Ботев и Васил Левски.

Църквата "Св. Димитър" е един от малкото запазени паметници от епохата на Възраждането в България. Строена е в периода 1825-1831 година. Тя е трикорабна, кръстокуполна с притвор и галерия. Техниката и технологическият подход при строежа и е аналогичен на подходите при строежа на най-големите и

репрезентативни култови сгради от 19 век. Иконостасът е резбиан през 1910 година, но иконите са от 19 век. Особено ценни със своите иконописни достойнства са иконите: "Богородица Одигитрия", определена като изпълнена през 17-18 век, "Велик архангелски събор" - датирана от 1830 година, "Св. Димитър" - датирана от 19 век. Оригинални са и стенописните изображения в интериора на храма. В централния купол е изписан Христос, а в олтарната част впечатляват няколко богати композиции "Богородица ширшя", "Благовещение" и някои старозаветни пророци. Храмът "Св. Богородица" строен през 1864-1865г. В метоха на църквата "Св. Петка" е разположена експозицията на Общинския исторически музей.

През последните години благодарение на грижите на Общината и църковните настоятелства в енориите на отделните църкви, на дарителството на гражданите и на бизнеса са отремонтирани параклисите: "Св. Георги"/1999г./, "Св. Спас" /1999г./, "Св. Елена и Константин", "Св. Илия", "Св. Варвара" /2000г./, и "Св. Неделя" /2002г./

При възникване на селището, то се състои от десет махали, създадени около езическите оброчища след покръстването на траките през 196г. християнски параклиси. Това са: "Св. Марена", "Св. Атанас", "Св. Неделя", "Св. Никола", "Св. Спас", "Св. Димитър", "Св. Петка", "Св. Варвара", "Св. Георги", "Св. Елена и Константин". Те обслужват и славяни и българи, за да достигнат до наши дни. Подлагани са на разрушения и пожари от поробители, за да бъдат възстановени по-късно.

На територията на общината развиват дейност три читалища, един Дом на културата и картинна галерия "Проф. В. Стайков".

4 . Ресурси от историческо и културно значение в община Батак

Земите в региона на Батак са населявани от най-древни времена. През 1958г. в м."Кременете" /в района на ГС "Беглика"/ открива находище от старокаменната епоха, а няколко години по-късно открива второ такова находище в м."Слънчева поляна" /в района на ГС "Широка поляна"/. Населявана или кръстосвана от траки, римляни, византийци, славяни, прабългари, отоманци и българи тази древна земя носи безсмъртното наследство на техните минали цивилизации.

В района на Батак са регистрирани 20 тракийски, тракоримски, византийски и славянски крепости, над 10 черковници и манастири, много тракийски могили, римски мостове, рудници, воденици и др. археологически обекти.

Когато тук се утвърждава властта на Османската империя, планинските села като Батак привличат много непокорни българи, които се преселват тук, за да съхранят християнската си вяра. Това дава тласък на материалното и духовното развитие на селището. Развиват се всички домашни занаяти, най-вече дърводобивът, дървопреработването и търговията. През 1871 г. са регистрирани 283 чарка (дървопреработвателни работилници). От качествената местна дървесина се строят корабите на империята, а баташките търговци обикалят всички тържища. Тези връзки на Батак със света пораждат и свободолюбивия дух на жителите му.

През 1912 са положени основите на новата църква "Успение на Пресвета Богородица". Храмът е построен по проект на чешкия архитект Йосиф Шнитер. В околностите на града са разпръснати множество малки параклиси. На 3 април 2011 г. със специално решение Св. Синод на БПЦ обявява за свети новомъченици българите, загинали в баташкото клане.

В околностите на Батак има 9 действащи параклиса.

Етнографската сбирка отразява бита и поминъка, обредите и обичаите на баташкото население през Възраждането и началото на века. Тя е исторически и архитектурен паметник на културата. Архитектурен паметник е и Шаровата къща със зала за художествена галерия, временни изложби.

Общината разполага с три читалища – по едно във всяко населено място, и три библиотеки.

Ресурси от историческо и културно значение в община Ракитово.

От най-ранна древност територията на Община Ракитово е обитавана от човека. Още през VII-VI хил. пр.хр. тук възникват първите неолитни селища при гр. Ракитово и с. Дорково.

Западните Родопи са населявани от тракийското племе беси. Тракийски крепости с важно стратегическо значение са изградени в м. „Пашино бърдо“ и м. „Качаков чарк“ край Ракитово и м. „Алков камък“ при гр. Костандово.

Раннохристиянските църкви от края на V-VI век сл. хр. в Ракитово, Костандово, Дорково определят района като важно културно, религиозно и духовно средище, център на епископия.

На територията на Община Ракитово при с. Дорково е прочута от Българското средновековие крепост „Цепина“. През XIII век тя е столица на Родопската област, престолнина на деспот Алекси Слав. С неговото име е свързано едно от названията на планината Родопи – Славиеви гори. От църквата на Цепина са мраморните релефи на апостолите Петър и Павел, съхранявани в Ермитажа в Санкт Петербург.

Тя се намира северозападно от село Дорково, в североизточния край на Чепинската котловина, на висок и скалист конусовиден връх от рида Къркърия на Баташката планина, с надморска височина 1136 м.

Върхът е ограден от изток с Метошкото дере, на запад - Костин дол, на север - Къркърийското дере. Единствено достъпен е от юг, където в подножието на крепостта е бил разположен същинският град.

Първото писмено сведение за крепостта Цепина е от 1220 г. Това е една дарствена грамота (сигилий) на деспот Алексий Слав, дадена на манастира "Св.Богородица" в гр. Мелник. Съхранява се във Ватопедския манастир на Атон (Света Гора). В нея Алексий Слав пише, че имал за седалище отначало Цепина през средновековието Цепина е една от най-известните родопски крепости. Влиза в пределите на българската държава в средата на IX век. През XI век е завладяна от Византия, но по време на управлението на цар Калоян (1197-1207) Цепина отново е върната в пределите на Българската държава. Когато Калоян назначава племенника си Алексий Слав за управител в Родопите, Цепина става седалище на владенията на деспота. След убийството на царя през 1207 г., деспот Алексий Слав се обявява за независим.

В периода 1246 - 1254 г. Цепина е владение на никейския император Йоан Дука Ватаций, но Михаил II Асен успява да си я възвърне. През 1373 г. крепостта Основите на вътрешните и външните крепостни стени, както и основите на църквите и четирите водохранилища са консервирани и привличат множество туристи.

Населението в този район е смесено — християни и мюсюлмани, което допринася за културното многообразие на региона. В града има църква, параклис и джамия, като те се поддържат от хората чрез дарения и целеви помощи.

През епохата на тюркското владичество селата в Чепинско, в т. ч. Ракитово, Костандово, Дорково се споменават в тюркските данъчни регистри от 1574г. Ракитово е с най-големи феодални приходи – признак за едно средно голямо българско селище.

През Възраждането в Ракитово започва изграждане на църква (1861г.) – художествен паметник на културата, училище – 1865г., Часовникова кула – 1872г. и читалище – 1898г.

Съществува приемственост в поминъка и занаятите на местното население през различните исторически епохи. Горите са най-голямото богатство на община Ракитово – те осигуряват и основния поминък на населението, свързан с дърводобива и дървопреработването. Важно е да се знае, че до 1952г. те са били общински. От векове съществува дърводелството, а днес с дървообработването и мебелно производство се занимават над 30 фирми в общината. Ракитово е прочуто в миналото с абаджийството и ленопроизводството. Ленът и ленените произведения се заменят постепенно от хмела и хмелопроизводството.

На настоящия етап културните структури в общината са сведени единствено до народните читалища, които в общината са три, а средствата за издръжката им са крайно недостатъчни. Субсидията, която се осигурява от държавния бюджет, гарантира единствено работните заплати.

Въпреки това читалищата в общината развиват дейност. Като пример може да се даде дейността на читалището в с.Дорково. Благодарение на читалищните дейци и с активната подкрепа на общината тук се провежда ежегоден международен фолклорен фестивал, който с всяка изминала година добива все по-голяма популярност .

Като културни центрове в общината се определят читалищата в гр.Ракитово, гр.Костандово и с.Дорково, Историческият музей в Ракитово, училищата.

- Читалище в гр. Ракитово

То е най-старият културен институт с общината. Създадено е през 1898 г. През 1998 г. чества своя 100 годишен юбилей. Читалищната библиотека е с богат

библиотечен фонд от около 35 хил. тома. Художествената самодейност е представена от театрален, естрадно-сатиричен колектив и детска вокална група.

- Читалището в гр. Костандово

Основано е през 1919 г. Фолклорното наследство се съхранява, обогатява и популяризира от Ансамбъл за автентичен фолклор, гр. Костандово.

- Читалище в с. Дорково

Създадено е през 1919 г. Ансамбълът за автентичен фолклор "Овчарска песен", участва във фолклорни събори в Полша, Франция, Македония, Сърбия. Фолклорният фестивал "В подножието на Цепина" през последните години е с международно участие.

- Историческият музей в гр. Ракитово

Разположен е в Апостоловата къща и нова сграда към нея. Къщата е построена през 1906 г. В музея има уредени три експозиции - археологическа, етнографска и историческа.

Културни събития в община Ракитово:

Празник-събор на град Ракитово е Еньовден – 6-7 юли . Най-големият летен празник в Ракитово. Свързан е с култа към слънцето и растителността и надеждата за плодородие. Неизменен атрибут на празника е яневицата (бял равнец). Тя се сплита на венци слага се по вратите за здраве. Има поверия за “Яневското слънце”, за водата в менците – важна част от еньовския обред. На 7 юли е и празникът на на църквата в Ракитово – “Света Неделя”.

В гр. Костандово празникът на църквата “Св. Константин и Елена” 21 май е превърнат в празник на града. Наред с традиционните фолклорни изяви на местния ансамбъл за автентичен фолклор и гостуващите състави от региона се провеждат и спортни състезания и детски програми.

В началото на месец август на Илинден (по стар стил) се провежда международен фолклорен фестивал в с. Дорково. През 1999 г. с подкрепата и съдействието на фондация “Пътеки” – официален представител на България в ЦИОФФ /Международен съвет на организациите на фестивали за фолклор и традиционни изкуства / - фестивалът прераства в международен. Освен много групи

от различни региони на страната в него взеха участие фолклорни ансамбли от Гърция, Полша, Молдова, Македония и Сърбия.

Последната събота от месец август – традиционен горски бал в местността “Парка” над Ракитово. Този празник датира от началото на века и е свързан с почитта и уважението на местното население към раkitовската гора. Провежда се и конкурс за избиране на царица на гората.

Извод: Родопите са местност, която традиционно е приютявала възрожденския елит и като резултат е останало значително културно наследство. Автентичните забележителности (къщи-музеи, паметници, читалища) са ценени както от българи, така и от чуждестранни туристи, защото илюстрират бита и културата на българина през вековете. Батак е място с висока историческа ценност за историята на България и това го прави особено атрактивен.

В региона освен културния би могъл да се развие религиозният туризъм, защото е обезпечен с автентични запазени църкви и има разнообразие на жители, а и храмове от различни религии с висока историческа стойност.

Средствата, инвестирани за поддържането и съответно промотирането на това наследство са недостатъчни към настоящия момент и при подходящо подпомагане могат да се открият възможности за устойчиво развитие.

Регионът е с много богат природен и културен потенциал, което може да допринесе индиректно за развитието на икономиката и да даде възможност за развитието и на специализирани туристически дейности (селски и еко-туризъм, културно-исторически и т.н). Значителна част от природното и културно-историческо наследство на региона предстои да бъде експонирано и комерсиализирано, това може да определи развитието на туризма като приоритетно направление.

5. Урбанистични ресурси.

5.1 Транспортна мрежа.

Транспортна мрежа на община Пещера.

Пътната мрежа в община Пещера е сравнително добре изградена. Разпределението ѝ на територията на общината е равномерно. Няма недовършени или липсващи връзки между отделните селища. От 2004 г. се извършва

рехабилитация на част от общинската пътна мрежа по проект “Рехабилитация на общински пътища с достъп до туристически маршрути” на следните пътища: IV-37618 – Дорково - Св. Константин - Пещера от км 12+180 до км 16+490 и път IV-37618 - /Св. Константин - Пещера/ - Дебращица от км 0+000 до км 11+408. През 2004 г. беше изготвен работен проект за изграждане на участък от общински път IV-37618 - с. Дорково - с. Костандово - лет. ”Св. Константин” - Пещера от км 40+657 до км 43+153, предложен за финансиране в Агенция САПАРД.

Общинската пътна мрежа е в сравнително добро състояние. През последните години се извършиха основни ремонти на път IV-37709 – Брацигово - с. Кап. Димитриево от км.7+500 до км11+400 и път IV-37618 – Дорково – лет. Св. Константин - Пещера в отделни участъци между км 24+100 до км 42+200, състоящи се в цялостна рехабилитация на настилката в участъците.

През Общината преминават републиканските пътища II - 37 – Етрополе – Панагюрище – Пазарджик – Пещера – Батак – Доспат и III - 337 – Пещера – Брацигово - Равногор - Нова Махала.

Дължината на общинските пътища е както следва:

IV – 37618 – 22,5 км

IV – 37709 – 8,8 км

IV – 37071 – 3,4 км

Дължината на републиканските пътища на територията на Община Пещера е както следва:

II – 37 – 2,587 км

III – 377 – 0,9 км

- **Железопътна мрежа**

Ж.П. мрежата в община Пещера е слабо развита. Единствената изградена железопътна линия е Пловдив - Пещера, която е с местно значение.

Правени са проучвания за електрификация на същата.

- **Улична мрежа**

Уличната мрежа в общината е с трайна настилка. Поради редовно извършване на ремонтни дейности в последните години състоянието ѝ е добро.

Състоянието на тротоарните настилки в общината е сравнително добро. Има нужда от редовни текущи ремонти и частично изграждане на нови тротоари.

- **Обществен транспорт**

Автобусни линии Батак – Пещера, Велинград – Пещера, Пещера – Батак – Н. махала – Фотиново

Състоянието на пътищата и пътната маркировка на територията на общината се поддържат целогодишно в много добро състояние. Достъпността на селищата се осигурява от редовни автобусни линии от Пазарджик, София, Пловдив и съседни общини, а на Пещера – и с влак от Пловдив.

Транспортна мрежа на община Ракитово.

Транспортната инфраструктура се очертава като един от основните фактори за регионалното развитие, за конкурентноспособност и сближаване .

Транспортната достъпност до община Ракитово може да се определи като благоприятна.

Ракитово е разположено на 130 км. от столицата София, като повече от половината на това е трасе е по магистрала “Тракия”, а Пловдив – вторият по големина град в страната – на 80 км. Трансферното време и от летище София и от летище Пловдив е значително под 2 часа, т.е отговаря на изискванията на туроператорите.

При оценка на транспортната достъпност следва да се посочи и теснолинейния ЖП – път, който минава през територията на селищната система – гара Костандово и може да се използва както атракция, така и за връзка с Добринище и Банско – район със значително развит туризъм.

Разположението на Ракитово може да се определи като своеобразен транспортен регионален център: 40 км. – до областния център Пазарджик; 30 км. – до Пещера; 15 км. – до историческия град Батак /7 км. до курорта “Цигов чарк”/ и 12 км. – до балнеоцентъра Велинград.

Пътната инфраструктура на територията на общината се оценява като относително задоволителна, имайки предвид нейното сегашно предназначение – за местни и регионални нужди. В по – добро състояние са връзките между основните селища, но достъпът до основните туристически ресурси е затруднен. Достъпът до всички населени места е осигурен посредством преминаващите пътища от републиканската пътна мрежа и местните пътища /в.т.ч.общинската пътна мрежа –

29.1 км. и местни пътища – 65.6 км./ , които се нуждаят от реконструкция и реновация.

Общината има добра пътната осигуреност като цяло и по отделно за всяко населено място. Достъпът до всички населени места е осигурен посредством преминаващите пътища от републиканската пътна мрежа и местните пътища (в.т.ч. общинската пътна мрежа).

Едно от големите предимства на общината е компактността и близостта на отделните населени места. Същите са свързани с удобна пътна връзка помежду си, с общинския център и съседните общини .

Общата дължина на общинската пътна мрежа възлиза на 29.1км., същата е с асфалтово покритие, но се нуждае от средства за рехабилитация.

Важна комуникационна връзка се явяват: път IV -37608 /Батак – Ракитово/ за “ Цигов чарк “, като едновременно същият се явява комуникационна връзка между община Ракитово и Община Батак и път IV -37618/ Ракитово – Велинград - Костандово – Дорково – яз. Стена/Дъното/ – курорт « Св. Константин» - Пещера, комуникационна връзка между община Ракитово и Община Пещера. Местните пътища на територията на общината са с дължина 65.6км.

Транспортното обслужване на населението на територията на община Ракитово се извършва основно чрез автобусен транспорт и лични транспортни средства.

Общата дължина на общинската пътна мрежа е 29.1км. Голям процент от същата се нуждае от основен ремонт и рехабилитация. Необходимо е също да се увеличат средствата за текуща поддръжка и ремонт, които към момента се отпускат от държавния бюджет и са крайно недостатъчни. Това води до износване и ежегодно амортизиране на пътната настилка.

По отношение изградеността на пътната инфраструктура в населените места от общината данните сочат, че едва около 50% от уличната мрежа е покрита с трайна настилка и има изградени тротоари по главните улици. Поради лошото поддържане през последните години състоянието на тази инфраструктура е влошено, което налага да се вземат адекватни и навременни мерки.

Обществен транспорт.

Автобусна линия Ракитово -Батак-Ракитово - до Пловдив се минава по 87-километров път през Батак (на 15 км от Ракитово), Пещера (на 30 км), Пазарджик (на 50 км), Стамболийски (на 70 км). По-краткият и удобен маршрут е през Пазарджик (на 80 км). Ракитово е на 70 км, през Превала и Доспат, от границата с Гърция КПП "Илинден", както и на 120 км от прекрасните плажове на гр. Кавала.

Транспортна мрежа на община Батак

Пътната мрежа в община Батак е сравнително добре изградена. Съществува пътна връзка между трите ѝ населени места – Батак, Нова махала и Фотиново. Площта ѝ е следната:

- Батак – 2252.95 дка
- Нова махала – 82.95 дка
- Фотиново – 117.14 дка

Транспортната инфраструктура на Батак и курорта Язовир Батак е свързана с международната автомагистрала “Тракия” и отстои на 6 км от нея. Главните пътни коридори, преминаващи през Батак, са:

- II–37 – шосе Пловдив - Пещера – Батак - Доспат – Гоце Делчев
- II кл. – Батак - Велинград – 20 км
- II кл. – Батак - Пещера – 15 км
- II кл. – Батак – Нова махала – 7 км
- IV кл. – Равногор - Фотиново – 8 км
- IV кл. – Батак - Дъното – 12 км
- **Обществен транспорт.**

Автомобилен транспорт - Град Батак се намира на около 110 километра от София, на 280 километра от Бургас, на 255 километра от Русе, на около 50 километра от Пловдив и на около 130 километра от Стара Загора. Разстоянието от Пещера до града е 15 километра по асфалтиран път, 35 километра - Пазарджик, 15 километра от град Ракитово и 27 километра от град Велинград.

Автобусни линии - От автогара Батак има автобуси за следните дестинации: Батак - Пещера, Батак - Пазарджик, Батак -Пловдив, Батак - София, Батак - Велинград, Батак-Ракитово, Батак - курорт язовир Батак. Градът е свързан чрез автобусен превоз и с други селища в района: Фотиново, Н. махала и други.

Извод: Общ и обширен проблем на българските транспортни услуги е липсата на информационна обезпеченост – както организирани онлайн разписания, така и актуални и поддържани указателни табели. Това е пречка пред новите посетители, които нямат опит с пътуване в региона, а имат желание да се ползват от продукта.

Транспортът на територията на трите общини задоволява нуждите на пътуващите, като притежава капацитета за задоволяване на нуждите на туристическия поток.

Съществува възможност при организация на транспорта той да се интегрира с другите релевантни услуги и по този начин да се планират посещенията с цел динамизиране на туристическия поток. Развитието на специализиран транспорт за единични събития е фактор-условие за развитие на туристическия продукт.

5.2 Електроснабдяване.

Електроснабдяване на община Пещера.

На територията на община Пещера електроенергийната система е на добро равнище. Основна мощност е ВЕЦ "Пещера", която представлява част от системата на "Баташки водносилков път" и се характеризира с голяма маневреност, оперативност и бързина. Делът на електрифицираните населени места е 100%. Изграден бе мачтов трансформатор на лет. "Св. Константин" с цел увеличаване мощността в изградената ел. мрежа. През последните години Общината финансира и изпълни реконструкция на съществуващото улично осветление в трите населените места, състояща се в подмяна на осветителните тела с нови енергоспестяващи.

Електроснабдяване на община Батак.

Всички селища на територията на общината са централно електроснабдени. Общинската енергийна мрежа е в добро техническо състояние предвид близостта на основните хидроенергийни източници – ВЕЦ.

Електроснабдяване на община Ракитово.

Електрозахранването в Община Ракитово се осъществява от подстанция Велинград от два извода - 20 кV "Мрамор" и 20 кV "Голак". Допълнително захранване се получава от ВЕЦ Батак извод "Мрамор" 20, който в момента е дежурно напрежение във възлова станция Ракитово.

Град Ракитово е захранен с няколко извода - 20 кV /въздушно и кабелно/. 1. Първи извод - "Парка" - 2.0 кV - въздушно; извод - ТП 6 /кабелно/ и градските

трафопостове.Извод "Христо Ботев" - въздушно ел.захранване. Извод ТП 2 и градски трафопостове - кабелно. Извод "Тъкачница" - въздушно /захранва "Новотекс - Р" и " Блатца". Всички изводи излизат от възлова станция Ракитово.

Гр. Костандово е захранено от изводите "Голак" и част от " Мрамор" - 20 кV -въздушно. / ТП 3 и 4 се захранват кабелно от "Мрамор"/. Село Дорково се захранва с извод "Голак" - въздушно, а от ТП 1 до ТП 4 захранването е кабелно.

Местностите "Селце", "Цепина", "Кулата" се захранват от извод "Голак" 20 кV -въздушно.

Извод: Електроснабдителната мрежа в региона е добра, като е в състояние да обезпечи нуждите на населението и на потенциалния повишен туристопоток.

5.3 Водни ресурси.

Водни ресурси на община Пещера.

На територията на общината съществуват осем гравитачни кладенеца с минимален дебит 20 1/8 и максимален дебит 42 1/8, сондажни кладенци с дебит 30 1/8 и един карстов извор с дебит 12 - 30 1/8.

Водните ресурси в община Пещера са достатъчни за 100% водоснабдяване на населението.

През територията на общината протича р.Стара река.

Минералната вода в общината се състои от един извор и пет сондажа, на около 500м. западно от града. Основните показатели на минералната вода са следните:

- Дебит- 5 л/сек.
- Температура от 17,8 до 26° по С
- Минерализация- 392г/л.
- рН – 7,55

Резултатите от физичните, физикохимичните, химичните и микробиологичните анализи я характеризират като вода с първична чистота със стабилен физикохимичен състав и свойства и с ограничено съдържание на минерали. По своя тип водата е хидрокарбонатна, натриево-калциева и силициева и слабо радиоактивна.

Водни ресурси на община Батак.

Във всички населени места на общината има изградена водопроводна мрежа. Общата дължина е около 90км., от които 70км. са външни водопроводи и 20км. –

водопроводна мрежа в населените места. Около 40км. от водопроводната мрежа е изградена във връзка с обезпечаване на общинския център, а около 20км. сумарно е мрежата в курортните селища и бази.

Всички водоизточници за централно водоснабдяване са с особени пояси на санитарно-охранителни зони, в които се спазват съответните режими, гарантиращи опазване на питейните води от замърсяване. Рисковете от подобно замърсяване са сведени до минимум предвид обстоятелството, че водоземането се извършва от високопланински водохващания и каптажи.

Водни ресурси на община Ракитово.

Управлението на водите на територията на Република България се осъществява на национално и басейново ниво. Речният басейн е основна единица за съвместно управление на повърхностните и подземни води по количество и качество за постигане на устойчиво водоползване и опазване на водите и водните екосистеми. Управлението на водите, водните обекти и водостопански системи и съоръжения се осъществява на основата на планове за управление на речните басейни и Национален водостопански план.

Речната мрежа на територията на Общината се формира от реките Стара река и Мътница и техните притоци. В землището на с. Дорково и гр. Костандово са изградени микроязовири за селскостопанските напоителни канали. Напоителните канали захранват около 25% от обработваемата земя. Общината е собственик на термални и минерални сондажи. През периода 1956-73 г. са открити и проучени редица кладенци и сондажи с различен състав на водите. По-голям интерес за общината представляват изотермалните извори разкрити в м. Зеленка в близост до река Мътница.

Водоснабдяването на Община Ракитово е гравитачно. Водоснабдени са 98% от населените места. В различни сезони в зависимост от климатичните условия дебита на изворите е много променлив, поради което и трите селища са на режимно водоподаване. Целогодишен е режимът в гр. Костандово и с. Дорково. Водопроводната мрежа е остаряла и се нуждае от подмяна и реконструкция, но до момента няма реализиран проект. В летния период поради липса на друга вода за поливане, питейната се използва за поливане, което допълнително води до недостиг в този период.

Данните за ЮЦР сочат, че 65% от населението е обхванато в канализационна мрежа. Дължината на канализационната мрежа е 2193,1 км, обхващаща 64,9% от населението. Въпреки сериозните замърсявания на територията на ЮЦ район действат само пет ГПСОВ, обслужващи 5 селища, които обхващат само 21.1% от населението.

Успоредно с реконструкцията на Водопроводната мрежа на населените места в Общината е необходимо да се започне работа по проектиране и изграждане на пречиствателни съоръжения . В общината е изградена канализационна мрежа на 99%. Липсват пречиствателни станции за отпадни води и няма изградени колектори, което е предпоставка за силно замърсяване на околната среда.

- **Хидромелиорации**

За задоволяване нуждите от напояване в землището на с. Дорково и гр. Костандово са изградени микроязовири за селскостопанските напоителни канали. Напоителните канали захранват около 25% от обработваемата земя.

6. Ресурси за развитие на планински и зимен туризъм.

Община Пещера.

Община Пещера работи за създаването на по-добри условия за развитие на туризма на нейната територия. За тази година са заделени средства за модернизиране на трите ски писти на летовище „Свети Константин”. Предвижда се изграждането на нови влекове, както и закупуването на ракетрак, което ще позволи доброто поддържане на пистите. Целта на общината е да се развие интегриран туристически продукт, като се имат предвид природните дадености на района.

Община Батак.

Тук има възможности за ски спортове, особено за начинаещи. През зимата може да се развива сноубордът и други зимни спортове. В самия курорт е изградена и ски-писта с влек, чиято дължина е 1 500 м, подходяща както за начинаещи, така и за напреднали скиори, тъй като средната денивелация на пистата е около 50- 100 метра. В близост е изградено трасе за ски бягане с дължина 20 000 метра. Има изграден ски гардероб, предлагащ отлично оборудване и заведение за бързо хранене.

Условно пистата се разделя на две части:

- долната част е полегата, по-широка и е подходяща за начинаещи скиори. Оборудвана е с два въжени ски влека с ръкохватки

- горната част се обслужва от паничков ски влек и е по-стръмна Пътната мрежа до съоръжението се поддържа отлично през зимните месеци.

Община Ракитово.

Общината е изготвила проект за изграждане на спортно – туристически комплекс “ Ракитово “ . Проектът е по образец на френски зимен алпийски курорт и ще бъде единствен в страната . Към момента активно се работи по осигуряване на финансирането му.

1. СКИ - ПИСТИ

Ски-територията “Качаков чарк - Сютка”, в която се карат ски е разположена между Качаков чарк (1160 м) и района (2160 м) на връх Сютка. Тази територия е разделена устройствено по височина на две:

- ниска част (1160 - 1530 м), където се карат малко ски, по пистата скиорите се прибират, а лифтът служи главно за транспортиране на скиорите до високата част и при липса на сняг в ниската част - за транспортиране на скиорите от високата част до Качаков чарк;

- висока част (1530 - 2160 м), където се карат ски.

При формално очертани граници ски-територията е с площ 260 хектара.

Дължината на пистите е 10,7 км при среден наклон от 17% до 26%.

Средната ширина на писта е 38 м.

Общата площ на пистите е 41 хектара.

Скиорският капацитет на ски-територията е 3700 скиора - каращи ски; возещи се на лифтовете; почиващи си кратко; чакащи на опашка пред лифтовете. В ски-центъра като цяло ще бъдат около 6200 туриста.

При изчисленията се използват методики и параметри, приети в развитите по отношение на зимни курорти страни - нормативи за натоварване на пистите със скиори; честотата на преминаване на скиорите през финала на пистите; схемите за движение на скиорите; натоварването в двата пикови часа на деня; процентът на незапълняемост; процентът почиващи за малко; процентът на чакащите на опашка пред лифтовете и др.

ВЪЖЕНИ ЛИНИИ В СКИ-ТЕРИТОРИЯТА

Разположението и характерът на ски-територията предопределят обслужване със седалкови въжени линии (въжени съоръжения).

Терените, през които минават трасетата на скиорските седалкови въжени линии Ад, Аг, Б и В са сравнително плавни - без силно вдлъбнати участъци и без големи вертикални отстояния от транспортното въже до терена.

Няма участъци от трасетата за ски, които да се обслужват само от транспортни въжени линии.

Центърът- ски-територията, населената територия и др. е предназначен преди всичко за ски - спорт и това е определящо за разположението и вида на въжените линии. Важно е и претоварването, което ще се получава в края на седмиците от скиори идващи за един или два дни.

В предварителните пресмятания не са отчетени дългото бягане и биатлонът.

Много важни са надморските височини на долния и на горния край на ски-територията.

Предвидена е възможност за връзка с въжена линия на ски-територията със застроената част на курорта. Тази линия е с голяма дължина и малка денивелация. Линията ще бъде транспортна- до нея не може да се направи писта за ски-алпийски дисциплини. Има подходящ участък за направа на писта за дълго бягане. Линията ще бъде с голяма стойност, с малка натовареност и ниска икономическа ефективност.

В долния край на линията снежната покривка е слаба и недълготрайна. Това налага да се изградят две отсечки, разположени една след друга. За удобство на пътниците при качване и слизане и за намаляване продължителността на пътуване е правилно линията да е с изключващи се хващачи. Необходимо е сериозно обсъждане дали да има свързващи транспортъори в междинната станция. Скоростта на движение е технически параметър определен от нивото на произвежданите в момента в света въжени линии. Превозоспособността е определена на основата на изчисления капацитет на пистите обслужвани от линията.

Извод: И трите общини имат необходимите природни ресурси, за да предлагат качествено обслужване в областта на този вид туризъм. Налични са необходимите съоръжения, достъп до тях и рекламна дейност, за да се популяризират. Има и традиция в посещаването на базата през зимния сезон.

7. Човешки ресурси.

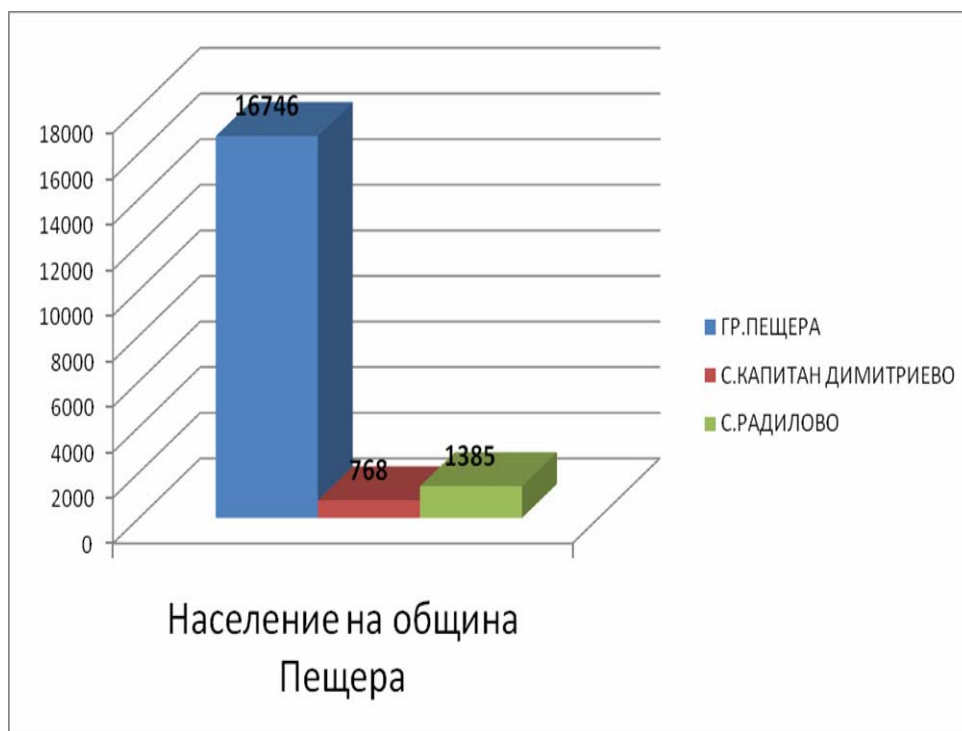
5.1 Население.

Фигура 1

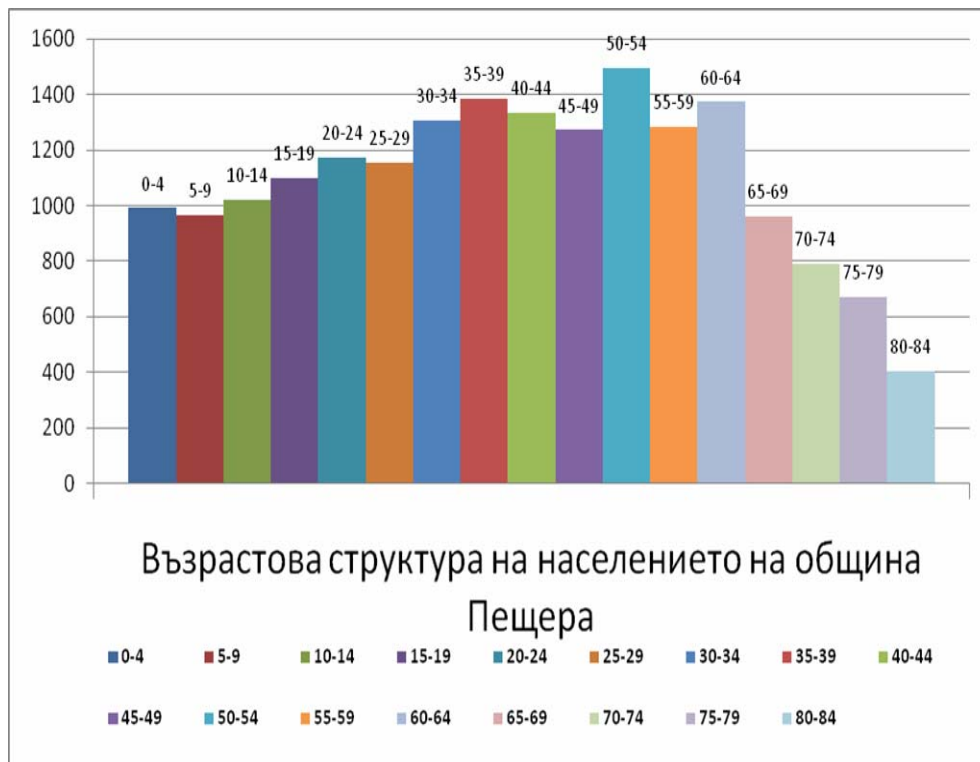
Население на община Пещера.

Фигура 2

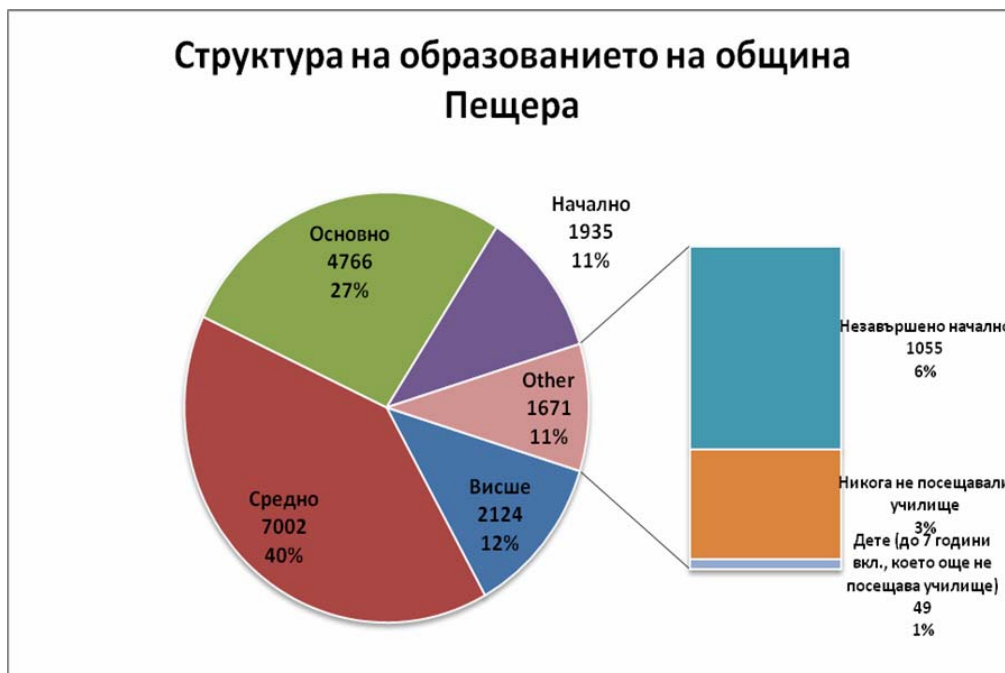
Възrastова структура на община Пещера.

Фигура 3

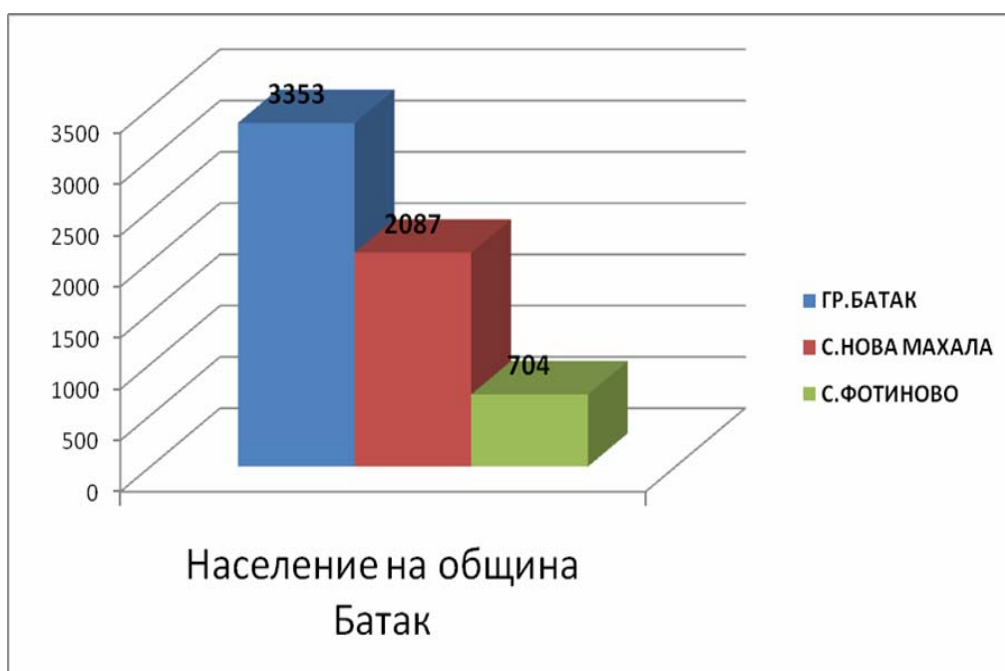
Структура на образованието на община Пещера

Фигура 4

Население на община Батак

Фигура 5

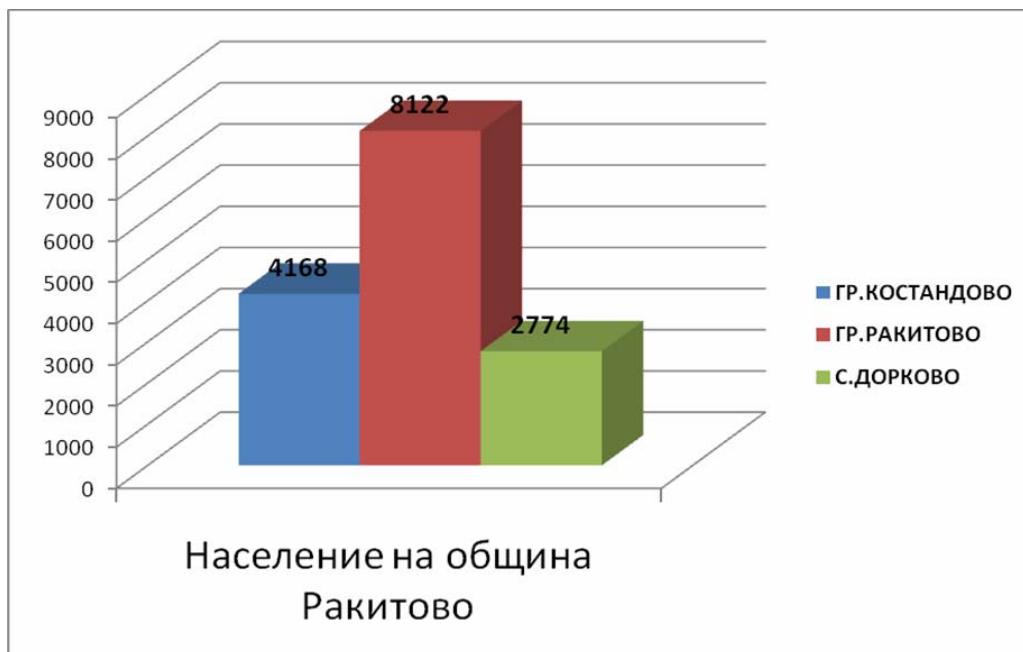
Структура на образованието на община Батак

Фигура 6

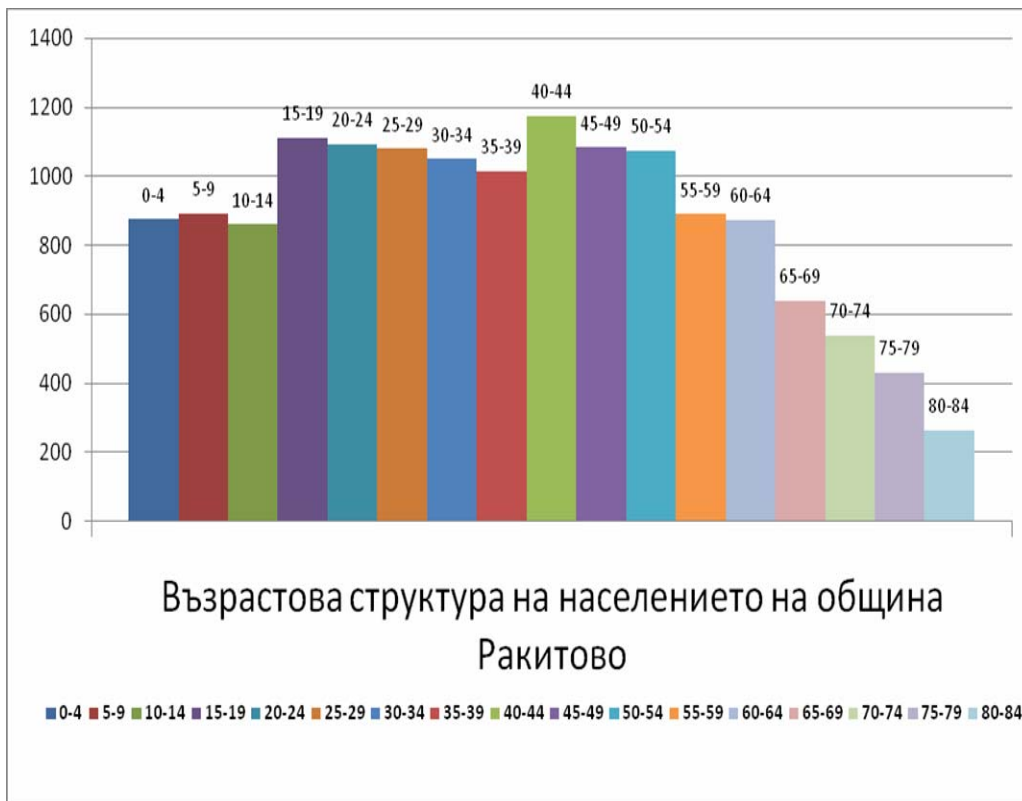
Население на община Ракиново.

Фигура 7

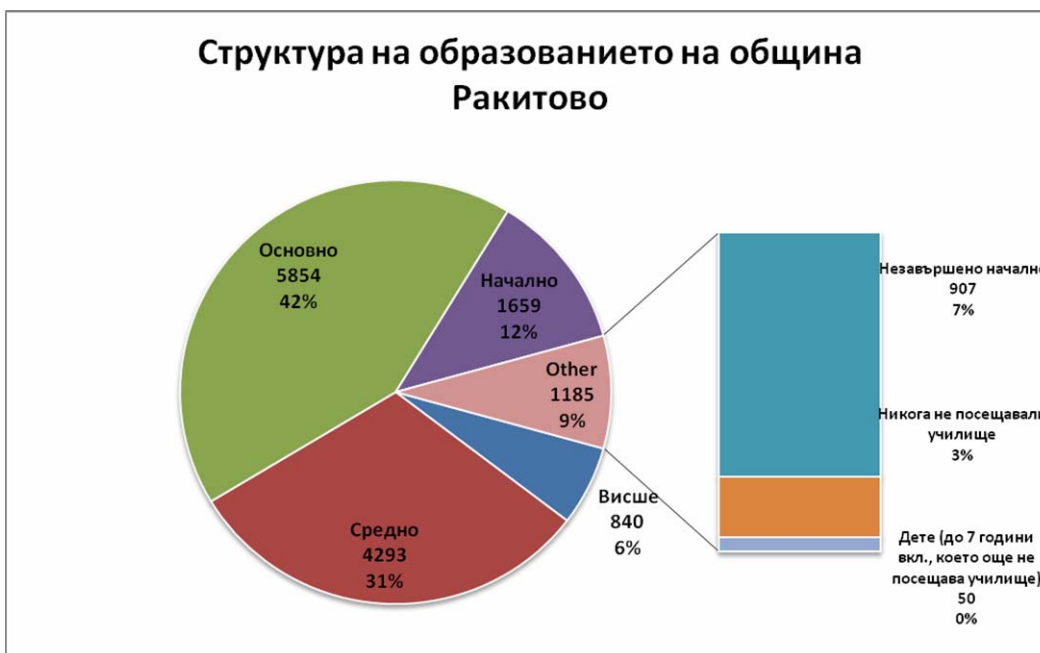
Възрастова структура на община Ракиново.

Фигура 8

Структура на образованието на община Ракитово.

Фигура 9

Извод: Развитие на туризма ще се доведе до разкриване на нови работни места намаляване на нивото на безработица. Като сектор ще насърчи диверсификацията на икономиката в общините, чрез развитие на секторите за търговия, обслужване и услуги. Нивото на образование в общините е добро спрямо средното за старната, което обезпечава района с квалифицирана работна ръка, а възрастовата структура е потенциал за икономическа активност.

Развитието на селски туризъм ще е предпоставка да се привлекат млади хора в по-малките населени места с неблагоприятна възрастова структура.

5.2 Заетост.

Средногодишен брой безработни лица в Община Пещера през 2011 г. по данни на Дирекция „Бюро по труда,-Пещера са 897 човека. Средното равнище на безработицата през 2011 г. в Община Пещера е 10,48 %, малко над средното равнище за старната. Икономическо активно население в Община Пещера – 8558 човека.

Средногодишен брой безработни лица в Община Батак през 2011 г. по данни на Дирекция „Бюро по труда „ - Пещера са 493 човека. Средното равнище на безработицата през 2011 г. в Община Батак е 19,5 %.

Безработицата в община Ракитово та е по – висока от средната за страната и възлиза на около **12.8%**. Преобладаващият брой от безработни лица са некавалифирани.

Наблюденията сочат, че характерно за безработицата в района на община Ракитово е увеличението на регистрираните безработни през зимните месеци – от октомври до февруари и намаление през пролетните и летните – от месец март до края на септември, което се дължи на реализирането на сезонните дейности през пролетните месеци, динамичното търсене на сезонни работници през летните и завръщането им в ДБТ през есенните и зимните.

Логично, доходите на населението са ниски, което определя ниската покупателна възможност. Увеличава се делът на населението, което разчита на социалните доходи, т.е. се регистрира нарастваща зависимост от системата за социална защита. Висок е делът на доходите от домашното стопанство, което отразява една тревожна тенденция на натурализация.

С развитието на сектор туризма ще може да се използва ефективно разполагаемия трудов ресурс. В община Ракитово безработицата има изразен сезонен характер, поради сезонни покоето дейности в оранжерийното производство..

6 Материална база и инфраструктура за развитие на туризма

Туристическа база на община Пещера

Към момента в гр. Пещера има 60 категоризирани туристически обекта, 6 хотела: “Биовет”- 149 легла, х-л “Пещера”-100 легла, хотел „Домейн” – три звезди, 38 легла; хотел „Дафтранс” – три звезди, 50 легла; хотел „Наги” – две звезди, 8 легла; хотел „ Митев” – две звезди, 14 легла;

Преобладаващ е броят на малките заведения тип кафе-аперитив, има два ресторанта, две механи и една пицария. Едно от най-атрактивните места в града е комплекс “Нептун” – ресторант, бистро и 2 открити плувни басейна (1 детски).

В двете села липсват заведения за настаняване, категоризирани са само кафенета – 8 в с. Радилово и 4 в с. Капитан Димитриево. В летовище “Свети Константин” работят четири категоризирани заведения за настаняване: хотел “Дафтранс” - категория три звезди, хотел “Вили” и “Мери Йовчева” - категория една звезда и хижа “Румен” (бунгала и чайна). Хотелите разполагат със собствени ресторанти. В курорта има множество частни вили (около 850) и в момента се реализира ново строителство на обекти. Голямата част от старите ведомствени почивни станции са закупени от частни лица, като в момента се преустройват в съответствие с повишените изисквания на туристите.

Община Пещера разполага с туристически комплекс “Родопи - I” в м. Кулата (на 9 км. от Пещера, по пътя за летовище “Св. Константин”). След извършения ремонт базата е готова да приеме ученици за провеждане на летни училища, почивка през ваканциите.

Община Пещера разполага с 8 ресторанта: ресторант „ Домейн” – три звезди 60 места; ресторант „ Хийт” – три звезди 83 места; ресторант „ Перистера” – две звезди 35 места; ресторант „ Камбер” – две звезди 35 места; ресторант „ Старата централа” – една звезда 60 места; ресторант „ Нептун” – две звезди 100 места ресторант „ Тектан” – две звезди 110 места, ресторант „ Виктория” – една звезда 60 места.

- **Допълнителни туристически услуги и атракции**

Общината има традиции в организирането на планински автомобилни ралита. Планинско автомобилно състезание “Пещера” се провежда обикновено през последната събота и неделя на м. август и е кръг от националния шампионат. Рали “Хеброс” стартира и завършва в гр. Пловдив в рамките на два дни (обикновено събота-неделя в средата на м. юли), като през втория минава през територията на гр. Пещера. Тези традиции трябва да се използват ефективно за създаването на имидж на общината като място, богато на събития и прояви.

Необходимо е разработването на допълнителни туристически услуги. Съществуващите туристически дружества “Купена” и “Пътешественик” имат потенциал за организиране на посещения на групи до природните обекти на територията на общината.

- **Туристическа инфраструктура**

На летовище “Свети Константин” има разработени три ски-писти (2 по 400 м и 1 от 200 м), със ски-влекове.

На територията на общината са разработени следните туристически маршрути:

- Хижа “Цепина” – летовище Свети Константин (хижа “Румен”)
- Град Пещера – летовище Свети Константин – язовир “Батак” – Батак /или Цигов чарк/
- Шосето от град Пещера (мостът към “Снежанка”) – пещера “Снежанка”
- Пещера “Снежанка” – летовище “Васил Петлешков” /”Атолука”/
- Летовище Свети Константин – “Соколски кът” – пещера “Снежанка”
- Летовище Свети Константин – Баташки Еледжик
- Летовище Свети Константин – Костина могила

Има възможност и потенциал за туристически маршрут с. Радилово – м. “Никулска черква” - “Радиловското кале” - м. “Кулата” (“Родопи-I”). , но е необходимо да се развият екопътеки със съответни туристически съоразения (мяста за почивка, заслони). Към момента има изграден само един кът за краткотраен отдих с огнище, пейки, маса и беседка (м. Еленски гидик). Необходимо е създаването на такива кътове и по другите маршрути.

Основните източници за информация са броя на нощувките в средствата за подслон, туристопотокът през пещера “Снежанка”, посетителите на историческия

музей. През 2011г. пещера „Снежанка” е посетена от 4000 туристи. За същия период историческия музей има 2000 посетители.

На територията на Община Пещера функционират две туристически дружества ТД „Купена” и ТД „Пътешественик”. За развитието на региона турстически продукт и популяризирането му ще допренес и активното участие на местния бизнес и на неправителствените организации.

Туристическа база на община Батак.

Община Батак, поради природните и исторически дадености привлича през последните години туристи. Повечето от изградените хотели и почивни бази са съсредоточени в местности около язовир”Батак”. Общият брой легла в хотелските комплекси към настоящия момент е 853. В урбанизираната територия на курорт „Язовир Батак” са изградени 1420 броя частни вили, а на територията на общината са изградени 1640 броя частни вили с обща численост на леглата около 6560.

Към по-големите почивни комплекси и хотели функционират ресторанти, кафе–барове, фитнес–центрове и други заведения и съоръжения за забавление и релаксация. Някой от тях предлагат водни атракции.

В следващата таблица са посочени обобщени цифри за разпределение на сградите към изградения до момента почивен фонд.

Таблица 1. Разпределение на легловата база в курортните местности.

№	Населено място /местност/	Обща численост, в т.ч.	
		Сгради /хотелски комплекси/ /бр./	Легла /бр./
1.	Хотели /общо за общинската територия/: - „Панорама”; - „Орбита”; - „Наслука”;	6	517

	- „Рай”; - ”Журналист”; - „Булстрад”		
2.	Частни вили, регистрирани като семейни хотели /общо за общинската територия/	10	368
3.	Частни вили в местностите: - курорт „Язовир Батак” - м. „Пощата”; - м. „Беглика”; - м. „Станков чарк”; - м. „Широка поляна”; - м. „Куртлуджа”; - м. „Картофохранилище”; - м. „Голям Беглик” – КЗУ; - м. „Дженевра”	1640	6560

За обслужване на населението на общината и туристите са разкрити много магазини за хранителни и промишлени стоки – общо 27, от 19 бр. в гр. Батак, 5 бр. в с. Нова махала и 3 бр. в с. Фотиново. Няма изградени големи супермаркети и хипермаркети. Във всяко от селищата на общината има обособена автоспирка, такава има и на курорт „Язовир Батак”. Бензиностанции в общината са общо 3 бр., а газстанциите – 2 бр. Разположението им е съобразено с изискванията за оптимално и безопасно използване на пътната мрежа.

Таблица 2 КАТЕГОРИЗИРАНИТЕ З Х Р В ОБЩИНА БАТАК, към 10.02.2012 г.

№-Р ПО РЕД	ИЗТОЧНИК	БРОЙ ЗХР	БРОИ МЕСТА ЗА СЯДАНЕ
1	2	3	4
1	Категоризирани обекти	81	3655
2	По одобрени проекти	29	1210
3	Други	12	504
	ОБЩО	122	5369

КАТЕГОРИЗИРАНИТЕ З Х Р В ОБЩИНА БАТАК, към 10.02.2012 г.

№	НАСЕЛЕНО МЯСТО	БРОЙ ЗХР	ОБЩ БРОЙ МЕСТА ЗА СЯДАНЕ	ОТ ТЯХ: БР. МЕСТА НА ЗАКРИТО	ОТТЯХ: БР. МЕСТА НА ОТКРИТО
	ВСИЧКО МЕСТА ЗА СЯДАНЕ	81	3655	2283	372
1	ГР. БАТАК	29	1278	100	178
2	К. "ЯЗ. "БАТАК" М. "КАРТЕЛА" М."Ш. ПОЛЯНА"	38	1986	1792	194
	С. НОВА МАХАЛА	8	200	200	0
3	С. ФОТИНОВО	6	191	191	0

Таблица 4 КАТЕГОРИЗИРАНИТЕ З Х Р В ГР. БАТАК, КЪМ **10.02.2012** г.

№	ВИД И НАИМЕНОВАНИЕ ОБЕКТА	АДРЕС НА ОБЕКТА	КАТЕГОРИЯ ЗВЕЗДИ	ОБЩ БРОЙ МЕСТА ЗА СЯДАНЕ	ОТ ТЯХ: БР. МЕСТА НА ЗАКРИТО	ОТТЯХ: БР. МЕСТА НА ОТКРИТО
	ВСИЧКО МЕСТА ЗА СЯДАНЕ			1986	1792	194
	1.ОБЩ БРОЙ МЕСТА	К. "ЯЗ. БАТАК"		1876	1682	194
1	СНЕК БАР "ОЛИМП"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	2	20	20	0
2	МЕХАНА "ОСТРОВА"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	2	150	150	0
3	СНЕК БАР-В. Пейчинова	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	20	20	0
4	БИСТРО "ЕЛИТ"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	50	50	0
5	БИСТРО	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	84	84	0
6	КАФЕ АПЕРАТИВ "СОМАТ"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	20	20	0
7	РЕСТОРАНТ"ОРБИТА"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	250	250	0
8	КАФЕ-АПЕРАТИВ" "ХУСКВАРНА"	ГР.БАТАК,К. "ЯЗ.БАТАК	1	14	14	0
9	РЕСТОРАНТ "ПАНОРАМА	ГР.БАТАК,К. "ЯЗ. БАТАК	2	120	120	0
10	БАР-ФОАЙЕ "МИРАЖ"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	50	50	0
11	РЕСТОРАНТ "БРОКС"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	17	17	0
12	БИСТРО "КЛРО/ИНА"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	50	50	0
13	РЕСТОРАНТ"КОС-ХОЛ"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	2	50	50	0
14	РЕСТОРАНТ"СЕЗОНИ"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ. БАТАК	3	50	50	0
15	ЛОБИ-БАР "СЕЗОНИ"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	3	20	20	0
16	РЕСТОРАНТ-ГРАДИНА"ЕЛИТ"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	50	50	0
17	БАРБЕКЮ "СЕНАТОР"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	20	20	0
18	КЛАСИЧЕСКИ РЕСТОРАНТ "АИДА"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	2	50	30	20
19	КАФЕ БАР "РОСИЦА"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	80	80	0
20	КАФЕ АПЕРАТИВ "РОСИЦА"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	46	46	0

21	КЛАСИЧЕСКИ РЕСТОРАНТ "ЕТЕРНО"	ГР. БАТАК, К. "ЯЗ. БАТАК	2	20	20	0
22	РЕСТОРАНТ с бълг. кухня "ДАНТОН"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	2	50	50	0
23	ЛОБИ БАР "ДАНТОН"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	2	20	20	0
24	КЛ. РЕСТОРАНТ "ТЯЛОТО"	ГР. Батак м. "Дъното"	2	50	50	0
25	КЛАСИЧЕСКИ РЕСТОРАНТ "ЦИГОВ ЧАРК"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	2	100	60	40
26	КЛАСИЧЕСКИ РЕСТОРАНТ КЪМ ПСБУЛСТРАД	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	24	24	0
27	КЛАСИЧЕСКИ РЕСТОРАНТ "КАТАЛИНА"	ГР.БАТАК,К,"ЯЗ.БАТАК	2	99	50	49
28	КЛАСИЧЕСКИ РЕСТОРАНТ "СПАХЕБЪР"	ГР. Батак м. "Дъното"	2	90	50	40
29	ЛОБИ-БАР "СПАХЕБЪР"	ГР. Батак м. "Дъното"	2	20	20	0
30	КАФЕ-БАР бл. "А" бунгала ПРОКУРАТУРА РБ	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	40	40	0
31	КАФЪ-БАР във фитнес център бунгала ПРОКУРАТУРА РБ	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	20	20	0
32	КАФЪ-АПЪРИШВ "СВЕТИ ГЕОРГИ"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	50	30	20
33	КАФЕ-СЛАДКАРНИЦА	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	2	32	32	0
34	СНЕК-БАР "СЛЪНЧЕВ ЦВЯТ"	ГР.БАТАК,К."ЯЗ.БАТАК	1	50	25	25
	П. ОБЩ БР. МЕСТА	м."КАРТЕЛА" "Ш.ПОЛЯНА"		110	110	0
35	КЛАСИЧЕСКИ РЕСТОРАНТ"КАРТЕЛА"	ГР.БАТАК,М. "КАРТЕЛА"	1	36	36	0
36	КАФЕ-АПЕРИТИВ "ОРЛОВЕЦ"	ГР.БАТАК,М. "КАРТЕЛА"	1	18	18	0
37	РЕСТОРАНТ"НАНС"	ГР. БАТАК, М."ШИРОКА ПОЛЯНА"	1	36	36	0
38	КАФЕ-АПЕРИТИВ "ЛОВНА СРЕЩА"	ГР. БАТАК, М."ШИРОКА ПОЛЯНА"	1	20	20	0

Таблица 5 КАТЕГОРИЗИРАНИТЕ 3 Х Р В ГР. БАТАК, към 10.02.2012 г.

№	ВИД И НАИМЕНОВАНИЕ ОБЕКТА	АДРЕС НА ОБЕКТА	КАТЕГОРИЯ ЗВЕЗДИ	КАПАЦИТЕТ ОБЩ БРОЙ МЕСТА ЗА СЯДАНЕ	ОТЯХ. БР. МЕСТА НА ЗАКРИТО	ОТЯХ. БР. МЕСТА НА ОТКРИТО

	ОБЩ БРОЙ МЕСТА ЗА СЯДАНЕ			1278	1100	178
1	ДИСКОТЕКА "ЗАГИ"	гр. Батак, пл. "Освобождение"	1	68	68	0
2	КАФЕНЕ"НИКСИ"	гр. Батак, ул. "Драган Манчев"	1	20	20	0
3	КАФЕ-АПЕРИТИВ "САМАРА"	гр. Батак, ул. "Антонивановци " № 108	1	20	20	0
4	КАФЕ-АПЕРИТИВ "ИЗГРЕВ"	гр. Батак, ул. Антонивановци 123	1	16	16	0
5	КАФЕ-АПЕРИТИВ "РОЯЛ"	гр. Батак, пл. "Освобождение" №	1	90	90	0
6	КАФЕ-АПЕРИТИВ "Тихия кът"	гр. Батак, ул. "Антонивановци"95	1	16	16	0
7	КАФЕ-АПЕРИТИВ "ФЛАМЕНКО"	гр. Батак, пл. "Освобождение"	1	50	50	0
8	КАФЕ-АПЕРИТИВ	гр. Батак, ул. "Христо Ботев" 24	1	28	28	0
9	КАФЕ-АПЕРИТИВ "КОЛОРАДО"	гр. Батак, пл. "Освобождение" №	2	150	150	0
10	КАФЕ-СЛАДКАРНИЦА"НАСЛАДА"	гр. Батак, ул. "Априлци" 7	2	34	34	0
11	СЛАДКАРНИЦА "НЕЛИ"	гр. Батак, ул. "Драган Манчев" 6	2	18	18	0
12	КАФЕ-АПЕРИТИВ "АНДОРА"	гр. Батак, ул. "Христо Ботев" 11 А	1	20	20	0
13	КАФЕ-АПЕРИТИВ "Капинчев мост"	гр. Батак, ул. "Катя Ванчева" 4	1	50	50	0
14	КАФЕ-АПЕРИТИВ "КРАШ"	гр. Батак, ул. "Родопи" 3	1	40	40	0
15	КАФЕ-ЕКСПРЕСО "ЦИГОВ-ИВА"	гр. Батак, ул. "Априлци"2	1	20	20	0
16	КАФЕ-АПЕРИТИВ "СТИЛ"	гр. Батак, пл. "Освобождение" 2	1	50	50	0
17	КАФЕ-СЛАДКАРНИЦА	гр. Батак, пл. "Ст. Божков" № 3	1	20	20	0
18	КАФЕ-АПЕРИТИВ "КАТЕРИНИ"	гр. Батак, ул. "Антонивановци "57	1	20	20	0
19	КАФЕ "БРИЗ"	гр. Батак, ул. "Априлци"	1	20	20	0
20	КАФЕ - АПЕРИТИВ"ОРИОН"	гр. Батак, ул. "Априлци"7	1	50	50	0
21	КАФЕ-АПЕРИТИВ "РЕЛЕФ"	гр. Батак, Ул. "Априлци" № 38	1	20	20	0
22	КАФЕ-АПЕРИТИВ "ОРФЕЙ"	гр. Батак, ул. "Пионерска" № 5	1	20	20	0
23	КАФЕ-АПЕРИТИВ	гр. Батак, ул. "Априлци" № 11	1	50	50	0
24	РЕСТОРАНТ С БЪЛГ.НАЦ.КУХНЯ-МЕХАНА ""ЙОАНА"	гр. Батак, ул. "Бр. Чолакови" № 7	1	50	30	20
25	КАФЕ-КЛУБ	гр. Батак, ул. "Априлци" № 7	1	48	24	24

26	ПАВИЛИОН	гр. Батак, УПИ XV "Търговия и услуги", кв. 66	1	20	10	10
27	КАФЕ-АПЕРИТИВ	гр. Батак, ул. "П.Вранчев" № 1 А	1	20	16	4
28	РЕСТОРАНТ "УНИКАТ"	гр. Батак, ул. "Априлци" 24	3	200	80	120
29	КАФЕ-БАР "УНИКАТ"	гр. Батак, ул. "Априлци" 24	3	50	50	0

Таблица 6 КАТЕГОРИЗИРАНИТЕ З Х Р Вс. Нова Махала и с. Фотиново, към 10.02.2012 г.

№	ВИДИ НАИМЕНОВАНИЕ ОБЕКТА	БРОЙ ЗХР	КАТ ЕГ ОРИ Я ЗВЕЗ ДИ	КАПАЦ И ТЕТ ОБЩ БРОЙ МЕСТА ЗА СЯДАН Е	ОТТЯХ. БР. МЕСТА НА ЗАКРИТ О	ОТ ТЯХ. БР. МЕСТА НА ОТКРИТО
	ВСИЧКО 1 + II -14 бр.			391	391	0
	1.ОБЩ БРОЙ МЕСТА С. НОВА МАХАЛА - 8 бр.			200	200	0
1	КАФЕ-АПЕРИТИВ - С. ШУНТИЛ	СНОВА МАХАЛА	1	20	20	0
2	КАФЕ АПЕРИТИВ "БУФАЛО"	СНОВА МАХАЛА	1	20	20	0
3	КАФЕ АПЕРИТИВ "БЕН-АЛ"	СНОВА МАХАЛА	1	20	20	0
4	КАФЕ АПЕРИТИВ "ДЖИМИ"	СНОВА МАХАЛА	1	20	20	0
5	КАФЕ АПЕРИТИВ "ШЕН"	СНОВА МАХАЛА	1	50	50	0
6	КАФЕ-СЛАДКАРНИЦА "АЙДЪН КЕРЕМИД"	СНОВА МАХАЛА	1	20	20	0
7	КАФЕ- БАР "ИЛХАН"	СНОВА МАХАЛА	1	20	20	0
8	КАФЕ АПЕРИТИВ "КАРЛЪКА"	СНОВА МАХАЛА	1	50	50	0
						0
	М.ОБЩ БРОЙ МЕСТА С. ФОТИНОВО - 6 бр.			191	191	0
1	КАФЕ АПЕРИТИВ-Г. ЯШАРОВА	С. ФОТИНОВО	1	20	20	0
2	КАФЕ АПЕРИТИВ-ЕРГИН КЛБААСАН	С. ФОТИНОВО	1	25	25	0
3	КАФЕНЕ "ГОРСКИ СВЯТ"	С. ФОТИНОВО	1	20	20	0
4	КАФЕ-АПЕРИТИВ "РОДОПИ"	С. ФОТИНОВО	1	50	50	0
5	КАФЕ АПЕРИТИВ "ПРИ ВУЙЧО"	С. ФОТИНОВО	1	34	34	0
6	КАФЕ -АПЕРИТИВ "ЕГОИСТ"	С. ФОТИНОВО	1	42	42	0

Туристическа база на община Ракиново.

На територията на община Ракиново функционират следните туристически обекти:

Таблица 7

Наименование	Местонахождение	База
Хотел „Инайд“	Гр. Ракиново	20 легла, ресторант
Вилно селище „Бор“	Гр. Ракиново	85 легла в 26 вили/бунгала, дневен бар, ресторант с градина, фитнес – център със сауна,открит плувен басейн и детски такъв и детска площадка.
Хижа „Цепина“	С. Дорково, в подножието на едноименната крепост	26 легла, музейна сбирка, трапезария, кухня на самообслужване , хол с цифрова телевизия и паркинг.
Ловен дом „Цепина“	С. Дорково, в подножието крепост „Цепина“	12 легла, трапезария, кухня на самообслужване и хол с цифрова телевизия.
хижа „Пашино бърдо“	Гр. Ракиново, м. „Пашино бърдо“	11 легла, трапезария, кухня на самообслужване и хол с цифрова телевизия.
"Комплекс Шишарка "	намира се на брега на язовир Батак, м. Дъното.	Ресторант с 20 места , 4 стаи и 3 двустаини апартамента. Всяка стая е с индивидуално обзавеждане.
Ловен дом ДЛС Ракиново	м. Цигов чарк	Луксозна ловна вила
Ловен дом ДЛС Ракиново	М. Чокурска поляна-гр. Ракиново	Луксозна ловна вила
Ловен дом ДЛС Ракиново	М. Талпици – с. Дорково	Луксозна ловна вила
Почивна база на „Тракия папир“ АД-Пазардик	м. Цигов чарк	Почивна станция, вила и 16 бунгала
Почивна база на БМФ ЕАД Варна	м. Цигов чарк	28 бунгала , столова
Почивна база на ТБ Пазарджик	м. Цигов чарк	8 бунгала , столова
Почивна база на ТБ Хасково	м. Цигов чарк	5 бунгала
Почивна база на „Фуражни дрожди“	м. Цигов чарк	3 бунгала
Почивна база на МО	м. Цигов чарк	4 бунгала
Почивна база на „Спортни имоти“ община Перник	м. Цигов чарк	17 бунгала
Почивна база на НЕК	м. Дъното	6 масивни вили, столова
Почивна база на Български пощи ЕАД	м. Дъното	Почивна станция със столова, учебен център, 14 бунгала
Почивна база на	м. Дъното	

Община Пазарджик		
Почивна база на Съюз на българските журналисти	м. Дъното	Почивна станция, 11 бунгала
Почивна база на „Ученически отдых спорт”ЕАД	м. Селце	17 бунгала

Развитие на Туристически сектор в общините (Пещера, Батак и Ракитово)

Брой посещения в културни и атракционни обекти:

В броя на посетителите в културни и атракционни обекти в община Пещера включваме посещенията в музейните сбирки в общината – в гр.Пещера и село Радилово, посещения на градската художествена галерия „Проф. Веселин Стайков” и посещенията в природната забележителност - пещера „Снежанка”.

Броят зрители на културни фестивали и празници в община Пещера включват всички културни прояви организирани по календарния план на културните прояви в общината през 2011г. Това включва концерти, театри, срещи разговори, честване на бележити дати и годишнини и фестивала на традиционните продукти в с. Радилово.

Брой посещения в културни и атракционни обекти за 2011 г. са 25 000 (брой).

Брой зрители на културни фестивали и празници за 2011 г. са 15 000 (брой)

Посетителските културни и атракционни обекти в община Батак са: Исторически музей Батак; Църква костница, която от 2011 г. е вече и действаща църква, но продължават да се изнасят беседи; „Шарова къща” – етнографска сбирка и градска художествена галерия към Исторически Музей Батак; „Балинова къща” – етнографска сбирка.; Курортен комплекс „Язовир Батак” – разполага с хотели, ресторанти, места за къмпингуване и атракционни. Нова Махала – местността „Калето” – организират се селски събори, фестивали и др. събития. В Нова Махала има също и открита раннохристиянска църква, но посещаемостта там не е голяма. В с. Фотиново – главна забележителност са Фотинските водопади. Намират се в сърцето на родопите на 900 м. надморска височина с общ пад на водата 30 метра,

като най-големият от тях е с височина 18 метра.

За 2011г. общият брой туристи за 3-те общини е 59100, Най-много туристи са посетили Батак (30 000), следва Пещера 25000. Най-малко са посетилите в Ракитово.

В Община Пещера за 2011г. броят на реализираните нощувки е 2 829. Анализът на натовареността на легловата база за посочения период показва, че за 2010г. натовареността е 2.91 %, а за 2011г. - 4.62 %. Ръстът в натовареността през 2011 г. спрямо 2010 г. е 71.75 %.

Най-много са нощувки в община Батак 32 468, най-малко са в община Ракитово - 1 447.

В трите общини регистрираните нощувки са 36 744.

По брой категоризирани обекти за подслон водеща е община Батак – 2148 бр.. Най-много заведения за обществено хранене работят в общината спрямо останалите две. В Пещера броякатегоризирани обекти за подслон е значително по-малък в сравнение с община Батак. Община Ракитово категоризирани обекти са 24 броя.

Легловата база в общините е недостатъчна.Общо броят легла в трите общини е 7 024. Най – добра е легловата база в Батак, брой на леглата е 6 594, по-малко са Пещера (301) и Ракитово съответно 129 .

За 2011 г. таксите от административните услуги в областта на туризма в Община Пещера възлизат на 9 557.40лв. Ръстът на приходите от туристически услуги за 2011 спрямо 2010г. е 70.23 %. Това е положителен знак за разпознаване на туристическата дестинация за последните години и за привличане на туристи. Този ръст се дължи и на налагането на Св. Константин като център на рекреационен и зимен туризъм. цемтур а е

Туристическият данък за 2011г. в Пещера е в размер на 4557.02лв., като размера на внесения туристически данък през 2011г. е 2197.80лв. и внесен през 2012г. в размер на 2 359.22лв.

Туристическият данък е въведен от 01.01.2011г.,поради което не може да се направи съпоставка с 2010 г.

В община Батак туристическият данък за 2011г. е в размер на 25452 лв., като размера на внесения туристически данък през 2011 г. е 13 909.96 лв. и внесен през 2012 г. в размер на 12524 лв.

За останалите община Ракитова приходите от такси са 18 100 лв..

В община Пещера развиват дейност 2 фирми туроператори.

Ролята на информационен център за община Батак в момента се изпълнява от Исторически музей гр. Батак

Изводи:

През последните години се забелява ръст на туристите към общините. Най – много туристи годишно посещават община Батак. Броят на туристите в община Ракитова е сравнително нисък.

Общините са богати на природни дадености, притежават значително културно-наследство, но поради слабата реклама и информираност, българските туристи не разпознават тази дестинация.

В общините само в Пещера има туроператорски фирми. Затова е необходимо да се популяризира тази туристическа дестинация и разработването на интегриран туристически продукт ще съдейства за по-доброто позициониране на този район в туристическата карта на стараната.

8. Свързани проекти в областта на туризма.

Община Пещера

Проект за изграждането на историко-археологически парк на хълма „Св. Петка” „Консервация, реставрация и експониране на антична и средновековна крепост “Перистеря”, разположена на хълма “Св.Петка”, град Пещера”.

Важен елемент на проекта е разработването на план за “Консервация, реставрация и експониране на антична и средновековна крепост „Перистеря”, разположена на хълма „Света Петка”, град Пещера., който да очертае следващите етапи и действия по цялостно проучване, реставриране и консервиране на археологическия обект., неговата по.нататъшна социализация и възможни модели на управление. Липсата на развита културно-историческа инфраструктура в гр.Пещера до момента може да получи изключителния си шанс за териториално устройване в контекста на предстоящите археологически разкрития.

Възстановяването на крепостните стени ще придаде неповторим автентичен облик на град Пещера, поради факта, че хълма се вижда почти от всички части на града.

Реализирането на проекта за крепостта “Перистеря” да окаже ключово въздействие върху развитието на културно-историческото наследство и културния туризъм в Пещерския регион.

Община Батак

От 2011 г. Община Батак е партньор в сдружение с нестопанска цел за осъществяване на дейност в обществена полза.

Сдружение „Местна инициативна рибарска група (МИРГ) „Високи Западни Родопи: Батак – Девин – Доспат“ е доброволна, независима организация с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност по смисъла на Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

МИРГ е форма на публично-частно партньорство (ПЧП) с участие на общините Батак, Девин и Доспат, физически лица, еднолични търговци или юридически лица, осъществяващи дейността си в сектор „Рибарство“, както и в други социално-икономически сектори в рамките на територията на общини Батак, Девин и Доспат.

В периода ноември 2009 - декември 2010 бе реализиран процес за създаване на ПЧП в рибарската област, така че да се осигури прилагането на основните принципи за териториалния подход за развитие:

- взимане на решение „отдолу-нагоре“
- осигуряване на публичност и прозрачност в процеса на създаване на ПЧП
- балансирано представяне сред интересите от трите сектора и от трите общини.

Максималната одобрена обща стойност на Стратегията за местно развитие е 7 031 607 лв.

Стратегическите приоритети са насочени към:

- Добавяне на стойност към производството в сектор “Рибарство и аквакултури”
- Възстановяване и опазване на биологичното равновесие и обогатяване на разнообразието на рибните ресурси във водните екосистеми
- Развитие на еко- и риболовен туризъм

Развитие на ефективно ПЧП чрез повишаване на местния организационен и човешки капацитет.

Община Ракитово

Община Ракитово– „Подкрепа за развитието на туристическите атракции” с Проект: „ Създаване и популяризиране на културно – историческия продукт в Община Ракитово, чрез адаптация на Палеонтологичното находище – с.Дорково,

като туристическа атракция и социализация на културен паметник крепост „Цепина”.

III Стратегическа част.

1. SWOT анализ Анализ на потенциала на развитие на туристически продукт. Възможностите за развитие на туризма на общините Пещера, Батак и Ракитово.

- SWOT анализът е разработен за постигане на следните цели:
- представяне на една комплексна картина на състоянието на туризма в общините;
- открояване на проблемите за развитие на туризма;
- разкриване на възможностите за развитие;

Силни страни.

✓ Наличие на природни ресурси за развитието на туризъм (климат, географски дадености, защитени територии, разнообразни възможности за туристически маршрути и пр.)

✓ Наличие на уникални природни комплекси (пещери, форми на релефа и др.)

✓ Наличие на пет язовира

✓ Богат горски фонд

✓ Богато разнообразие от билки и дивеч

✓ Наличие на богат потенциал за развитие на ловен, селски и културен туризъм

✓ Единна визия за развитие на туризма в трите общини;

✓ Наличие на значителни туристически антропогенни ресурси

✓ Близост до най-големите административни и туристически центрове – София, Пловдив

✓ Наличие на институционален ресурс и нестопански организации активни в областта на туризма.

✓ Наличие на квалифицирани специалисти в конкретните области

✓ Наличие на леглова база от най-различен тип.

- ✓ Традиции в областта на занаятите, обичаите и творческата самодейност и др.
- ✓ Липса на големи индустриални замърсители на околната среда
- ✓ Добро техническо състояние на електроенергийната мрежа.
- ✓ Изградена водна инфраструктура- водопроводна и канализационна мрежа и обезпеченост с водоизточници.
- ✓ Добра телекомуникационна мрежа
- ✓ Добре изградена пътна мрежа.
- ✓ Рехабилитация на ВиК система
- ✓ Натрупан опит в разработването и изпълнението на проекти и програми финансирани от български и международни донори;

Слаби страни.

- ✓ Липса на имидж на туристическа дестинация
 - ✓ Липса на бранд
 - ✓ Ниска известност като туристическа дестинация
 - ✓ Липса на статистическа информация и анализи в отделни сфери на туризма
 - ✓ Ниска степен на познатост на туристическия продукти сред туроператорите и туристите
 - ✓ Липса на развито интернет представяне на продуктите и услугите за алтернативен туризъм;
 - ✓ . Липса на предлагане на туристически пакет, който да предоставя комплексна услуга и да задържа посетителите по–продължително време
- Недостатъчно развита туристическа инфраструктура
- ✓ Недостатъчна квалификация на обслужващия персонал
 - ✓ Тенденция към намаляване броя на населението и застаряване
 - ✓ Висок процент безработица сред ромската общност и демотивация за работа
 - ✓ Ограничени финансови средства за поддържане на културните и исторически паметници

✓ Липса на собствен инвестиционен капитал на местните предприемачи и слаби предприемачески способности

✓ Липса на добре развита спортно-техническа и материална база

✓ Незадоволително използване на възможностите на публично-частните партньорства за развитие на туристическата инфраструктура

✓ Липса на развити туристически фирми, и НПО свързани с туризма

Възможности.

✓ Развитие на диверсифициран туристически продукт

✓ Развитие на интегрирана туристическа мрежа.

✓ Развитие на алтернативни форми(ловен, екологичен, селски, пещерен) на туризъм.

✓ Извеждане на автентичността, природното и културно наследство като ключов елемент в развитието на региона като туристическа дестинация;

✓ Създаване на атрактивни регионални туристически продукти, изградени върху общи природни и културни ресурси;

✓ . Разработване и прилагане на стандарти за местните туристически услуги

✓ Реклама, промоция и маркетинг на регионалния туристически продукт

✓ Насочване на транзитните посетители и почиващите по курортите към предложения за дейности и тематични турове в планините и селата на региона

✓ Обучение на специалисти в областта на туризма – умения, чуждо езикова култура

✓ Подобряване на базата за туристически атракции

✓ Рехабилитация на водоснабдителната и канализационната мрежа

✓ Проектиране и маркиране на пешеходни маршрути с подходящи атракции и оборудване ;

✓ Организиране на традиционни прояви през годината, посветени на местни обичаи, продукти и др.

✓ Преодоляване на сезонността и привличане на по-високо платежоспособните туристи целогодишно;

✓ Създаването на ефективни публично-частни партньорства (ПЧП) за реализиране на значими за местната общност проекти за социално-икономическо развитие на общината

Заплахи.

- ✓ Възможно стихийно и разнопосочно развитие на туризма
- ✓ Влошаване на демографската ситуация;
- ✓ Влошаване качеството на околната среда
- ✓ Потенциално разочарование на посетителите от състоянието на инфраструктурата или недостатъчно развити и с нисък стандарт услугите
- ✓ Липса на активност на отделните участници в туристическия пазар и очакване общината да поема прекомерни организационни функции
- ✓ Влошаване на качествата на природната и социалната среда в резултат на икономическото развитие.
- ✓ Непълноценно оползотворяване на наличните природни и антропогенни ресурси;.
- ✓ Липса на инвестиции.
- ✓ Рязко свиване на българския туристически пазар.
- ✓ .Задълбочаване на процесите на регионални различия в национален мащаб;
- ✓ . Зависимост на общините от централния бюджет и липса на финансови ресурси за съфинансиране на проекти.

Изводи

Силни страни:

Силните страни са свързани основно с благоприятното географско разположение и богатото културно-историческо наследство, което е значителен ресурс за развитието на културния и алтернативен туризъм.

Възможности:

Съществуват възможности за подобряване на инфраструктурата и развитие на диферсифициран и интегриран туристически продукт, за повишаване на конкурентоспособността на бизнеса и качеството на живот на населението.

Слаби страни:

Негативно въздействие най-вече от високата безработица, липса на съвременни технологии, лошото състояние на техническата инфраструктура, липса на възможности за разкриване на нови работни места, както и липсата на необходима квалификация и предприемачески умения в туризма.

Заплахи:

Заплахите са свързани с общата негативна икономическа тенденция, силната финансова зависимост от националния бюджет, слабото кредитиране.

Наличните условия са основа развитие на целогодишен цикъл от туристически услуги и пакети за осигуряване на постоянно натоварване на създадените бази и постоянен поток на приходите от туристическа дейност. Устойчива трудова заетост ще се постигне чрез диверсификация на туристическия продукт и развитие на културен туризъм, исторически туризъм, климатичен туризъм (лятното ползване на ски курортите), еко-туризъм, пешеходен и велосипеден туризъм, екстремн туризъм, пещерен, спортен и ловен туризъм и др.

2. КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРЕДЛАГАНИЯ РЕГИОНАЛЕН ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ:

2.1. Маркетингово проучване на туристическия продукт

Маркетинговото проучване е един от основополагащите инструменти за първичен анализ и ориентиране на организациите във външната социално-икономическа среда и отправна точка за пазарното позициониране и предприемането на каквито и да било последващи мениджърски решения и стратегии.

Проучването има за цел да установи необходимите количествени и качествени сведения за пазара, пазарните контрагенти, пазарните сили, наложилите се пазарни отношения, тенденциите за развитие както и основните фактори от макросредата влияещи на пазара и потребителското поведение и предпочитания. Проучването ще се извърши в няколко основни насоки:

В резултат на анализа трите общини имат богат туристически потенциал в района Родопите, основаващ се комбинацията от красива и разнообразна природа, добри климатични условия, природни дадености, хилядолетно културно-историческо наследство, добра транспортна свързаност близот до областни центрове – Пловдив, Пазарджик, са предпоставка за създаването на атрактивни туристически продукти, привличащи вниманието на различни целеви групи и чужди и местни посетители.

За този район е характерно типичните съчетания между специализирани вида туризъм са: **културен туризъм, исторически**, планински, селски, еко, пещерен, спортен и ловен туризъм.

Определено района на 3 – те общини е подходящ освен за традиционен , но и за алтернативен туризъм. Насърчаването на развитието на алтернативния туризъм, който по своята същност е обединяване на туристически пакети или отделни туристически услуги е възможност за развитие на местния икономически потенциал и ангажиране на човешкия ресурс.

В средносрочен план, развитието на туризма се свързва с разнообразяване на туристическия продукт, чрез развитие на алтернативни форми, които допълват основните туристически дестинации в 3-те общини.

Настоящото маркетингово проучване има за цел да:

- идентифицира ресурсите, които оказват положително влияние (икономическо и социално) върху местната общественост и специфичните приоритетни области, в които следва да насочат усилията си общините Пещера, Ракитова и Батак, за да бъде оползотворен местния туристически потенциал;
- да се изведат тенденциите на развитие на дадената територия (3-те общини) с цел приемането на рационални решения за сегментиране и позициониране на пазара на туристически услуги;
- да бъдат установени целите на посещение в региона както и да се направи оценка на качеството на получената от туристите услуга;
- Да се определи таргет групата на туристите, които ги посещават;
- Да се получи информация за потенциала на туристическия продукт с огледа на неговото развитие и обогатяване;
- Да се даде обосновка за маркетинга на интегриран туристически продукт;

2.2 Маркетингово проучване . Публично допитване

Разпределението на изследваните лица е извършено по социално демографски признаци: пол, възраст, местоживееене , доходи, семейно положение, образование. Броят на анкетираните лица е 120 за трите общини , от които 48 са жени (или 40.0%) от всички анкетирани) и 72 са мъже (или 60.0% от всички анкетирани).

Прави впечатление, че най-висока активност и интерес към туризма в общините проявяват хората на възраст 41-50 години, не е малък и броя на посетителите между 31-40 и над 55 г.

За 43% от анкетираните това е първото посещение в региона с цел туризъм. Останалите 57% от запитаните са отговорили с „да“ на въпроса: „Посещавали сте преди туристически обекти в района?“.

Фигура 10

По-голяма част от туристите посещават общините за краткотраен предстой – 2-3 дни(обикновено през почивните дни). Това показва предпочитания за прекарване на свободното време и на седмичната почивка. Около язовир Батак и изградената база Св. Константин- Пещера, предстоя е по дълъг до една и две седмици.

Предпочитанията са за по-дългосрочна почивка са на територията на община Батак за по-краткотрайна почивка в община Ракитово и община Пещера.

От това следва , трябва да се предлагат разнообразни услуги и различни атракции, които да привличат повече туристи за продължителен период и да ги задържат в избраната дестинация възможно най-дълго.

Анкетираните посочват, че целта на пътуването в повечето случаи е комбинация от няколко различни причини, а изборът на дестинацията предлага разнообразието от възможности, което се търси от туристите.

Фигура 11

Както показват данните от таблицата, най-голям процент от запитаните посочват че целта им е рекреационен туризъм, на второ място обекти с културно – историческо наследство, следвани от селски туризъм, на планински и познавателен туризъм и културно мероприятия. Изводът от направеното обобщение е, че това са трите приоритетни за региона сфери, които заслужават да им бъде обърнато особено внимание, поради проявения от страна на туристите интерес. За привличане на повече туристи е подходящо да се развие зимния и планинския туризъм, като се създадат и съответните технически съоръжения (модерна ски писта, означени маршрути, изграждане на ево и вело пътеки, заслони и др.). Изводът тук е, че интересът на туристите е насочен към съчетаване на различните видове туризъм, които могат да се практикуват в района, и че не може да се даде категоричен превес към един вид за сметка на друг.

На въпроса от къде получихте информация, 47% от анкетираните посочват по „Препоръка от приятели и колеги“; 35% от интернет и интернет форуми; 15% от туристически агенции. Това сочи, че посетителите на региона разчитат основно на информация, която се разпространява сред техни близки и познати и в интернет и

че е необходимо сътрудничество с информационни центрове и участия на туристически борси и изложения.

На въпроса: „Какво най- много повлия на избора Ви да посетите ?” - 45% от запитаните са отговорили „Местоположението - транспортна достъпност и природните дадености; 15% - „Качеството на услугите, което ми бе препоръчано”; 35% - „Цените на пакетите услуги”; 20% „Туристическите услуги, които се предлагат”; 5% - „Реклама”

От отговорите се откроява необходимостта за развитие на рекламата, подобряване на качеството на туристическите услуги и разнообразяването на туристическия продукт. Именно интегрирания подход ще даде възможност създаване на регионален туристически продукт и нови а туристически атракции за привличане на туристи.

Продължителността на престоя на туристите в проучвания район е в 58% от случаите двудневно (през почивните дни събота и неделя). Процентът на тези, които остават до седмица също е висок, защото е свързан с участие в дадено събитие или празник, който е от национално значение и съответно с неработни или неучебни дни за страната. (22%). Само 20% от анкетирания туристи са останали повече от седмица в региона.

Във връзка с удовлетвореността от предстоя в общините, половината от анкетирания лица са посочили , че са удовлетворени от природата, планинските маршрути и толкова са изтъкнали и културните и исторически обекти. Анкетирания изтъкват и възможностите за лов и риболов в района.

Повечето от анкетирания лица свързват посещението с отсядане в хотели или частни вили, само 15% с къмпинг.

Изискванията за качеството на настанителната база и туристическите услуги е от значение за развитие на туризма в 3-те общини.

Изводи:

Регионът разполага със забележителни природни и културно-исторически ресурси за развитие на алтернативен туризъм. Тази алтернативна форма на масовия туризъм привлича все повече българи и чуждестранни граждани към местата, където биха могли да я практикуват.

Развитието на алтернативен туризъм в региона ще допринесе в значителна степен за подпомагане на инициативите за съхранение на биологичното разнообразие от страна на заинтересованите страни – не само ловните стопанства и други ловни и горски структури, но също и общини и местни общности, туристически компании, работещи в този регион, дружества - включително собственици на хотели и ресторанти, гостилници, занаятчии, производители на екологични продукти и други.

Туризмът е сектор , който може да стане двигател за насърчаване на икономическия растеж, за опазването на историческото и културно наследство и на природните дадености.

Развитието на туризма и на съпътстващи дейности в общините изисква прилагането на интегриран подход основан върху икономическите, социалните и екологичните измерения на устойчивото развитие.

Развитието на района следва да бъде в посоката увеличаване броя на посетителите и продължителността на техния престой, подобряване на сезонното и териториално разпределение на туризма, основано на интегрирано управление и маркетинг на дестинациите и използване на различни средства, техники и системи, осигуряващи ефективна туристическа информация и маркетинг. Това би довело до повишаване на регионалния туристически потенциал за развитие и маркетинг на устойчиви и разнообразни, специфични за региона туристически продукти с висока добавена стойност, и увеличаване на приноса на сектора към устойчивото регионално развитие.

Природната, културно-историческа даденост, традициите и културните прояви не могат да го превърнат в уникална и привлекателна туристическа дестинация. Затова е необходимо да се изгради маркетингова стратегия на регионалния туристически продукт, да се популяризира и рекламира регионалната туристическа дестинация, да се изгради партньорството с бизнеса за подобряване на материално – техническата база и за разширяване на туристическите услуги и туристическите атракции.

Към момента за общините е характерно ниска степен на продуктова диверсификация: Липсата на цялостен интегриран туристически продукт допринася

и за ниската продуктова диверсификация и за неизползването в максимална степен възможностите и наличните туристически ресурси.

На територията на трите общини въпреки сходните туристически ресурси и възможности липсва единна политика по развитие на туризма и региона.

Съществуващите атракции и продукти се рекламират поотделно, а не като част от един по-голям регионален продукт. Сътрудничеството и съвместните усилия за развитие на туризма на местно, регионално и национално ниво остават ограничени.

2.3 Обосновка на маркетинга на туристическия продукт

Принос на продукта за икономическото развитие на общинните (Пещера, Ракитово и Батак).

За постигане на икономическа ефективност е необходимо предлагане на атрактивен туристически продукт. Към момента туристическия продукт не се предлага интегрирано.

Повечето места за настаняване и заведенията за обслужване са категоризирани с 2 звезди.

Елементите на туристическия продукт не са обвързани т.е качество на материално-техническата база за настаняване (хотели, вили, къмпинг), обслужването (търговски обекти, заведения за хранете, развлечения) и качеството на кадрите в туризма.

Туристът пътува главно заради ресурсите и забележителностите, които общините предлагат – културно-исторически паметници, природни забележителности, карнавали и др. Той не пътува, за да нощува в хотел или, за да се храни в ресторант. Основните икономически ефекти от туризма идват именно по линията на тези обекти и предлаганото от тях качество трябва да задоволява търсенето от страна на посетителите.

Икономическото значение на реализираните туристически дестинации и създаването и развитието на интегриран туристически продукт ще се прояви в няколко направления:

- увеличаване на приходите от външни посетители;
- увеличаване на ролята на услугите в местната икономика и постигане на диверсификация на икономиката;

- подобряване заетостта на местното население и задържане на младите хора;
- намаляване на безработицата
- развитие на съпътстващи дейности – обслужване, услуги,
- осигуряване на заетост в културно-историческите обекти
- развитието на редица производствени и обслужващи сектори, като транспорт, строителство, хранително-вкусовата промишленост, селско стопанство и др.
- подобряване на бизнес, техническата и социална инфраструктура на общините.
- Акумулиране на финансов ресурс за общините от туристически такси/данък.
- Постигане на социална кохезия с другите райони и намаляване на икономическите и на социалните регионални дисбаланси.

Туризмът ще създаде допълнителна трудова заетост за местното население, което пряко или косвено е ангажирано в обслужването на туристи, което от своя страна ще доведе до увеличаване доходите и до повишаване на благополучието на населението в 3 –те общини.

Към момента отсъства един от основополагащите елементи за завършения и ефективен туристически продукт – имиджа на туристическа дестинация. Тази пазарна ситуация и липсата на единна стратегия и комуникационна политика, дава отражение върху неравномерността на потребителското потребление и сезонността на търсенето. Регионът на общините Пещера, Батак и Ракитово притежава потенциала и ресурса за изграждането и утвърждаването на имидж на туристически център с особено значение, но предвид липсата на политики и действия в тази посока към момента това се дефинира като характерна слаба страна на региона, и перспективна възможност за бъдещо развитие.

Въпреки отсъствието на единни действия, общините разполагат с традиции в основните си направления на туризма, поради което се наблюдава характерната сезонност на потребление. Тази тенденция упражнява негативно въздействие върху цялата социално-икономическа среда.

.Сезонно и териториално разпределение на туризма

Факторите, които определят сезонното разпределение на туристическия поток към туристическия продукт на общините Пещера, Ракитово и Батак са:

- свързани с природните дадености;
- климатични условия
- свързани с туристическото търсене;
- свързани с туристическото предлагане
- транспортна достъпност

Трите общини са предпочитани туристически дистанции през летните месеци. Зимните месеци, поради не наложилния ски туризъм през зимата. През летните месеци е по-голяма концентрацията на туристи. Алтернативният туризъм е зависим от климата.

За района е характерно краткотраен туризъм, туристически поток ще бъде концентриран през уикенда и за по дълъг период през летните отпуски.

Туризмът в региона през зимните и есенни месеци е по-слабо развит и се наблюдава спад на туристите.

Не се натоварва материално-техническата база рационално, могат да се търсят възможности за организиране на екскурзии за ученици и на други туристи.

Наблюдава се **нервномерна натовареност на туристическите ресурси**, което резултира върху създаване на пазарна конюнктура с чести флуктуации, както на туристическия пазар, така и на пазара на труда. Неравномерността увеличава себестойността на туристическия продукт и не позволява създаване на единни стандарти за качество.

Като метод за премахване на тези ограничения в социално-икономическата среда на туризма е необходимо изграждането на единна туристическа дестинация там, където туристическите ресурси го предполагат, като се изгради и изпълни единна генерална маркетингова стратегия за развитие.

Фактори за увеличаване на туристите

Предлагането на широка гама от разнообразни туристически продукти и дестинации ще увеличи броят на туристите на територията на 3-те общини. Това увеличение обаче ще бъде плавно и приблизително и ще зависи от благоустрояване на туристическите маршрути и от предлаганите туристически услуги.

Туристическата инфраструктура не е необходимо да се подобри, както и инженерно техническата – водопроводна и канализационна мрежа.

Транспортната достъпност е важен фактор, внимание трябва да се съсредоточи върху реновирането на вътрешно общинските пътища.

Фактор, който е свързан с търсенето на туристическите услуги е информираността и рекламата. В тази област е необходимо да се обединят усилията на местните административни власти, бизнеса и гражданските сдружения.

Качеството и добавената стойност на предлаганите туристическите услуги ще доведе и до увеличаване относителния дял на по-високо платежоспособните туристи.

Липсата на единна политика определя и относително ниската ефективност на комуникационната стратегия на трите от общините. Трите различни и некоординирани политики за развитие на туризма, на базата на сходни и почти едни и същи туристически ресурси, превръща общините в неефективни конкуренти, поради липсата на достатъчен ресурс в различни аспекти и невъзможност за реализиране на пълноценна продуктова диференциация и диверсификация. Необходимо е надобщинско консолидиране на възможностите и капацитета.

Междубщинските отношения би следвало да се развиват в посока на консолидиране и обединяване на подходи и капацитет.

Липсата на единен бранд има негативно въздействие върху пазарната среда, като заблуждава и обърква туристите посредством трите различни политики за развитие на един и същ туристически регион с идентични ресурси. По този начин не се реализира ефективна комуникация с целевите аудитории.

Увеличване продължителността на престоя

Продължителността на престоя също се обуславя от качеството на материалната база и съчетанието на туристическите дестинации в 3-те общини. Те трябва да създават атрактивни дейности, които да задържат туриста. Възможно е предлагането на различни комбинации от туристически продукти–селски с планински туризъм, рекреационен с културно-исторически туризъм, както и развитието на ловен и спортен туризъм (планински с планинско колоездене) и други форми на алтернативен туризъм.

Фактор за увеличаване на престоя и задържането на интереса на туристите е разширяване на обхвата на предлаганите туристически услуги.

Увеличаване на броя на потребителите

Брой потребители на туристическите услуги в общините сме предвидили да нарастват с 10% общо до 2017г. , след което до края на периода с 20%. Това увеличение е обосновано с реализирането на регионалния туристически продукт и с привличането на повече туристи. Следвали сме формулата се тенденция през последните години, най-голям ръст на туристи сме предвидили за Батак, следвано от Пещера и Ракитово.

Прогноза брой туристи

Брой туристи	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общ брой туристи за трите общини:	59100	65010	70920	76830	82740	94560	106380	118200	130020
Пещера:	25000	26773	28546	32092	33865	37411	40957	44503	48049
Батак	30000	32955	35910	38865	41820	47730	53640	59550	65460
Ракитово	4100	5282	6464	6464	7646	10010	12374	14738	17102

Предлагането на широка гама от разнообразни туристически продукти и дестинации ще увеличи броят на туристите на територията на общините.. Това увеличение обаче ще бъде плавно и приблизително.

За да се запази предвидената тенденция .

- необходимо е да се работи непрекъснато за поддържане на материално-техническата база в добро състояние;
- трябва да се полагат систематични грижи за прилежащата им поддържаща и туристическа инфраструктура;
- да се осигури постоянна информираност и популяризиране на туристическите дестинации и на природните, културни и исторически даденост в района на 3-те общини;.

В перспектива качеството и добавената стойност на предлаганите туристическите услуги ще доведе и до увеличаване относителния дял на по-високо платежоспособните туристи.

Генериране на приходи за туристическия район

Развитието на интегриран туризъм ще съдейства за повишаването на туристическия потенциал, доходи и заетост на територията на туристическия район. Интегрираността създава комплексен, специфичен за общините Пещера, Батак, Ракитово туристически продукт с висока добавена стойност, който ще увеличи приноса на сектора за устойчивото общинско и регионално развитие.

При предлагане на общ туристически продукт, добавена стойност ще остане в общините и ще генерира приходи за местното население. Развитието на туризма и предлагането на интегрирани туристически пакети ще доведе до приличане на местни предприемачи свързани с развитието на селския и планинския туризъм.

Развитието на туристическата дестинация и изграждането на интегриран туристически продукт и разнообразяването на туристическите услуги ще предизвика следните икономически ползи:

- генерира се доходи за населението ;
- генерира на заетост;
- привличане на местни и чужди инвестиции;
- ограничение на обезлюдяването на района и задържане на младите и предприемчиви хора;
- подобряване на качеството на живот;

3. Преглед на съществуващите стратегии за развитие на туризъм в общините.

3.1 Съответствие с планове и програми на общинско, регионално и национално ниво

○ Плановете за развитие на общините Пещера, Батак и Ракитово за периода 2007-2013 г. са основни документи, обхващащи стратегическите цели и приоритети на общинските политики по мобилизиране на ресурсите, развитие на територията, създаване на оптимални условия за труд, бит, живот и изграждане на конкурентноспособна, ефективна туристическа инфраструктура. В тези планове е золожена като приоритет развитието на туризма „Опазване и експониране на културно-историческото наследство. Развитие на културата, туризма, спорта и младежките дейности” със съответни цели: 1) Опазване на културно-историческото наследство и развитие на културата”, 2) Подобряване на плановата и организационната основа за развитие на туризъм в общината”, 3) „Създаване на цялостни продаваеми туристически продукти”, 4) Подобряване на кадровото,

институционалното и информационното осигуряване на туризма в общината”. За изпълнението на приоритета и целите са предвидени следните мерки: Поддържане, опазване, възстановяване и трайно експониране на богатото културно – историческо наследство в общината”, Планово и програмно осигуряване на развитието на туризма в общината”; Професионална промоция и реклама на туристически продукти”, „Проучване възможностите за създаване на нови туристически продукти”, Повишаване на квалификацията на кадрите, заети в туризма и институционалното партньорство.”, „Развитие на културен, еко-туризъм и спортен туризъм.” Общината е разработила "Програма за развитие на туризма на община Пещера 2011 – 2016г.”, която също са: дефинира основните посоки за развитие на туризма, на база на които е разработено настоящото проектно предложение. Целите е програмата са; „Развитие на интегриран туристически продукт на базата на природните дадености на община Пещера : екотуризъм, спелеология, алпинизъм”; “Модернизация и развитие на съвременна културно-историческа инфраструктура”; : “Създаване на нови традиции в организирането на специални прояви”; “Издаване на печатни информационни и рекламни материали”; „Популяризиране на Пещера на българския туристически пазар”

В общинския план за развитие на Община Батак / 2007 г. - 2013 г. / ” в стратегическата си част дефинира основни приоритети за постигане на растеж и развитие: **Приоритетно направление 4: „Възстановяване и приоритетно развитие на туристическата индустрия”. Формулирани са следните приоритети: ”Изработване на цялостна стратегия за развитие на туризма в региона”; „Създаване на предпоставки за развитие на туристическата индустрия”; „Диверсификация на туристическото предлагане”, ”Създаване на интегрирана система за информационно, рекламно и институционално осигуряване на туристическата дейност”.**

Анализът на „**Общински план за развитие за периода 2007 - 2013 г.**” на община Ракитово разкрива пряко съответствие на възприетата общинска политика с настоящото проектно предложение. Специфичната цел на приоритет 3: „*Качество на живот*” е „Опазване и валоризиране на природното и културно наследство” . **Мерките, които са набелязани за изпълнение са,** „Развитие на туристическите услуги като възможност за диверсификация на местната икономика” „Повишаване на туристическата атрактивност на общината”, „Развитие на алтернативни видове и

форми на туризъм”, „Разнообразяване на туристическите услуги”, „Повишаване качеството на обслужване и увеличаване на броя на туристите”, „Разработване на единна рекламна стратегия и утвърждаване на общината като нетрадиционен курорт за отдих и туризъм”.

Целите, заложи в **„Стратегия за развитие на туризма в община Ракитово”** са съобразени с визията на общината да се превърне в атрактивна туристическа дестинация на база устойчиво развитие на туризма, високо качество на живот, съхранена природна среда и богато културно–историческо наследство. Налично е съответствие с проектното предложение в генералната стратегия – „Формиране и реализация на целогодишен качествен, конкурентоспособен и многообразен регионален туристически продукт, стимулиращ развитието на свързаните с туризма други отрасли в общината и региона, като база за постигане на висок и устойчив икономически растеж и гарантиране на по – високи заетост, доходи и социална интеграция”

В регионалния план за развитие на Южен централен район за планиране)2007-2013), е изведен приоритет “Опазване, възстановяване и устойчиво ползване на природното и културното наследство”, Мерките са насочени към “Развитие на културните индустрии”, “Развитие на устойчиви форми на туризъм – културен, екологичен, балнеоложки, селски, рекреативен, приключенски и др”, “Създаване на специфични туристически атракции”, “Развитие на регионален туристически клъстер” и “Маркетинг и промоция на местните продукти”

Всички възприети дейности по планиране, изпълнение и управление на изграждането на имидж на дестинация с високо регионално и национално значение и валоризиране на туристическите ресурси са в пряко съответствие със стратегиите на национално ниво, както за развитието на туризма, така и за развитието на културния туризъм. Проектното предложение е в унисон с на „Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в република България 2009-2012г.”

Развитието на туризма в общините е в съответствие с приоритетите на Предложението развива и заложените приоритети в „Стратегически план за развитието на културния туризъм в България”,

Съответствие се дефинира и с целите на „Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2005-2015”, която акцентира върху

богатото и разнообразно природно и културно наследство, отчитайки приноса на туризма за националния растеж и го възприема като основен елемент на местния потенциал и един от двигателите на регионалното и местно развитие.

- Като цяло туристическият сектор на територията на трите общини е слабо развит, но има потенциал за подобряване конкурентоспособността на местната икономика и жизнения стандарт на местната общност. Налице са природни и антропологични ресурси, взаимосвързани помежду си за комплексно предлагане на рекреационен зимен туризъм, както и на различни форми на алтернативен туризъм като планински, маршрутен, ловен, селски, екотуризъм, културен, исторически и религиозен, чиито потенциал трябва да се използва. Общините споделят обща визия за туризма и показват силна мотивация за съвместна работа. На базата на идентифицираните ресурси и възможности, туризмът се явява водеща перспектива за цялостното развитие на общините и постигане на балансирано и устойчиво развитие.

4. Предложение за развитие на туризма в региона

4.1 Подходи за достигане до туристическите пазари

Маркетингът на продукта представлява съставна част от по-общата регионална политика в сферата на туризма. На тази основа туристическият маркетинг се явява планомерно и системно изучаване на състоянието и тенденциите на развитие на потенциалните пазари с цел популяризиране на рационалните дестинации и продукти.

Съществена част от маркетинга е проучването на националния пазар. Проучването на търсенето с елементите структурата на търсенето, обхвата на предлагането, ценови равнища, продуктова диференциация са един от елементите на маркетинга. Друг съществен елемент е проучването на структурата на пазара – размер на пазара, темп на развитие и тенденции, фактори влияещи на пазара на туристически продукти. Трети елемент е изучаване на потребителско поведение, степента на потребителска удовлетвореност, рекламни и пласментни канали.

За да предвидим динамиката на развитие на туризма в 3-те общини освен националния пазар е необходимо да се проучат възможностите за туристопотока от чужбина и конкуренцията на международния пазар. В тази връзка при разработване на маркетингова стратегия се описва профила на туристите по страни,

предпочитани ценови сегменти., конкурентите на пазара, предпочитани видове традиционен и алтернативен туризъм и се представят тенденции в развитието на външните туристически пазар.

На база събраната и анализирана информация ще се разработят маркетингови методи и стратегии за постигане на заложените цели.

За достигане до въпросните целеви пазари, туристическият продукт следва да отговори на няколко определящи условия:

1. Правилен избор на целеви пазар;
2. Сегментиране и позициониране на предлаганите дестинации и продукти в съответствие с наличното потребителско търсене;
3. Разработване на маркетингова стратегия за излизане на вътрешните и международни пазари;

4. Създаване на концепция за развитието на маркетингов комплекс.

За успешното налагане на предлагания продукт трябва да се заложи на:

1. Създаване на положителен имидж на обособения туристически район;
2. Включване на възможно по-голям забележителностите на територията в рекламната стратегия (обхваща както естествените забележителности, така и историческото и културно наследство, обекти за култура и спорт);
3. Проучване на инфраструктурната обезпеченост на района в дългосрочен план;
4. Развитие на човешките ресурси, пряко ангажирани в отрасъла;
5. Ефективна реклама на продукта

4.2 Подобряване на имиджа на туристическия район

Много съществен фактор в оценяването на възможностите за избирането на начин за удовлетворяване на потребностите е имиджът, което означава, че за вземане на решение въз основа на собствени възприятия, потенциалният турист сравнява различните характеристики (белези) на редица региони и местности.

Под “имидж” в туризма следва да се разбира съвкупността от убеждения, впечатления, мисли, въображения, и емоции на туристите за даден обект, продукт или място. Това е образ, създаден от потенциалния и реалния турист за собствена употреба, имитиращ подобие на действителния обект.

Факторите, влияещи на потенциалните туристи при изграждането на имидж на даден туристически район зависят както от потребителското търсене, така и свойствата на туристическия продукт и преди всичко от атрибутите на туристическия район, като най-важните от тях са: качеството на пейзажа; климатичните особености; характеристиката на населението; спецификата на културата, историята, развлеченията; възможността за закупуване на материални блага и тяхната атрактивност и т.н. Веднъж създаден, образът на даден туристически район се запазва дългосрочно, което значи, че стратегията за формиране на имиджа предизвиква последици за дълго време.

Процесът на подобряване на образа на туристическата дестинация има изразително динамичен характер и е свързан със следните оперативни действия:

- Определяне на потенциалните пазарни сегменти;
- Избиране на целевите сегменти;
- Измерване на възприятията на целевите сегменти с отчитане на тези туристи, които вече преди това са осъществили туристическо пътуване до даденото място, както и тези, които никога не са посещавали дадената дестинация;
- Идентифициране на вида имидж на туристическия район (позитивен, негативен, слаб, смесен, противоречив, прекалено привлекателен), съществуващ в представите на потребителите и на произтичащите от това шансове и опасности за развитието на стопанския туризъм в дадения район (дестинация, място);
- Определяне на целите и посоката на креатиране на желаната визия на туристическия район и идентифициране на неговите уникални атрибути, на които би било възможно да се опре бъдещият образ на туристическия продукт;
- Доставка на туристите на съответна информация, обуславяща създаване в тяхното съзнание на желаната визия за туристическото място.

Стратегическият подход към подобряване имиджа на туристическия район изисква провеждането на маркетингови изследвания, както и намиране на отговор на следните въпроси:

- Каква група туристи ще бъде обект на влияние във връзка с креатирането на имидж на туристическото място;
- Какви фактори детерминират имиджа на туристическата дестинация;

- Как може да се измери имиджът на туристическия район;
- Дали съществуващият образ на района е реален;
- Дали съществуващият образ на района е позитивен негативен или индиферентен;
- Как да бъде проектиран имиджът на туристическото място;
- Какви маркетингови инструменти да бъдат употребени в процеса на формиране на имиджа на туристическата дестинация и при въздействието върху пазарните сегменти;

Особено полезни инструменти за процеса на успешното създаване на позитивен имидж на определена дестинация са:

- Мотото и възприетите обобщени ценности за следване в туристическата дестинация, силно спомагащи за усилване на представите за последната;
- Мисията (която следва да намери публично достойние), обобщените послания и насоките за развитие на туристическото място;
- Позицията на туристическия район на фона на останалите региони в областта;
- Логото (символите), включени в разнообразните визуални средства за рекламиране на туристическата дестинация (дипляни, брошури, албуми, плакати, филми, видеоклипове и т.н.);
- Събитията и мероприятията в района.

Пазарни сегменти

Динамичното развитие на туристически продукти изисква гъвкавост при разработването на нови пазарни сегменти, които не са били прилагани досега. Развитието на подобни нови продукти би било силна страна на района на Общините Пещера, Батак, Ракитово. Ориентацията се извършва спрямо сегмента, който най-пълно съответства на възможностите, ресурсите и опита. При това предлагания трябва да отчете редица други фактори - например дали размерът на сегмента е достатъчен за осигуряване на такъв размер продажби, който дПри възвръща разходите ѝ и да дава печалба, дали той ще нараства или ще се свива.

Във връзка с разработването на интегриран туристически продукт е подходящо да се обединят няколко пазарни сегмента и така се увеличава размера на продажбите, като едновременно с това се диверсифицира риска.

Потенциално търсене на вътрешния пазар

Алтернативният тип туризъм се превръща в атракция и заема все по-голяма част от цялостното туристическо търсене и потребление в страната.

Трите общини могат да се възползват от тази тенденция в туристическото търсене, като предложат широка гама от взаимодопълващи се пакети.

Пакетите на алтернативния туризъм предлага съчетание на рекреация, планински маршрути и посещения на исторически, културни и природни обекти.

За популяризиране на интегрирания туристически пакет на вътрешния пазар е необходимо позициониране на туристическия район като атрактивен за практикуване на алтернативен туризъм.

Това може да бъде постигнато по два начина – чрез реклама, интернет сайтове, тур оператори и с разпространяване на информацията от хора, които вече са се възползвали от услугите в района.

За да бъде тази реклама ефективна е необходимо изграждането на информационна мрежа между трите общини, туристическо-информационен център и публикуване и разпространение на информационни материали. По този начин се гарантира добрата информираност на туристите и правилното ѝ предаване на следващите ѝ ползватели.

Според проведеното маркетингово проучване и обсъждане потребители на туристическите услуги е са са българските туристи. Това предопределя разработването на стратегически ориентиран маркетингов подход за вътрешния пазар с цел привличане на търсенето и генериране на приходи.

4.3. Маркетингова стратегия.

Маркетинговата стратегия ще бъде ключово звено в стратегическото планиране и позициониране на комуникационния микс и провеждането на комуникационната кампания. Основните аспекти на стратегията ще бъдат в няколко посоки:

- 1) Избор на стратегия за управление.

2) Избор на генерална стратегия за изпълнение на заложените маркетингови цели.

3) Избор на алтернативна стратегия и възможности за репозициониране в случай на високи нива на неопределеност във външно-икономическата среда.

4) Избор и насоки за изготвяне на промоционална и комуникационна политика.

На база на извършените проучвания и съставените стратегии ще могат да се изработи възприетата конкретизирана и качествено параметризирана стратегия за съставяне на високоефективна и ефикасна комуникационна политика.

Във връзка с разработването на маркетинговата стратегия ще се проучат **добрите практики и политики по качеството.**

От висока степен на значение за задържане на пазарни позиции и последващо разширение е заеманата политика по предлаганото ниво на качеството и дейностите свързани с проучването на добри практики и методи за повишение на вътрешния капацитет на общините и повишаване на конкурентноспособността.

Важно значение за повишаване качеството на услугите има анализирането на изискванията на потребителите за създаване в дългосрочен план на сравнително постоянно и лоялно потребителско търсене. Това ще се постигне чрез повишение на потребителското удовлетворение и прецизно проучване на световния опит и добри практики за повишение на перспективността, качеството и капитализацията на туристическите продукти.

Маркетинговата стратегия ще бъде насочени към развитието на ефективни и ефикасни туристически продукти, предвидени за целево позициониране на пазара, чрез реализиране на висока принадлежна стойност за повишаване ефективността и ефикасността на бранша и динамизиране на конкурентноспособността.

Разработване на комуникационен микс ще има за цел чрез редица комуникационни инструменти да се въздейства върху потребителите, с цел генериране на разнопосочни положителни ефекта върху пазара, пазарните субекти и пазарните отношения.

Определяне на комуникационните цели.

Изборът на комуникационните цели от една страна ще бъде в пряко съответствие с дефинираните маркетингови цели, а от друга ще отговаря на

специфични условия характерни за добрите практики и методи за оптималното постигане на комуникационните цели. Те ще имат специфично комуникационно действие спрямо прецизния избор на целеви аудитория в точно определена времева и пространствена определеност. Дефинирането на основни комуникационни цели ще са в няколко посоки:

- Изграждането на имидж на туристическа дестинация с високо локално и национално значение.
- Изграждане на бранд и повишение на разпознаваемостта на дестинацията.
- Стимулиране и приобщаване на потреблението към запазване на туристическите ресурси и околната среда.

В меркетинговата стратегия ще бъдат описани **комуникационните канали и ще се използват според** общата и подцелите на комуникационната стратегия.

ефикасността и конкурентноспособността на бранша. Като интегрален краен резултат в дългосрочен аспект се цели подобрене на цялостния икономически и социален статус на региона.

Организиране на промоционални събития.

Включването на промоционалните събития в избрания комуникационен микс за осъществяване на възприетата промоционална политика е от важно значение на изпълнения на дефинираните цели предвид спецификата и характеристиката на този тип комуникационни инструменти. Като характерна силна страна на избрания метод се дефинира възможността за личен контакт с аудиторията при предварително определени условия и особености на събитието. По този начин се реализира двустранна комуникация, от една страна е в посока към потребителите за промотиране на избраните продукти, а от друга – възможност за пряк контакт с основната таргет група, гъвкава комуникация с потенциалните потребители и получаване на постоянна обратна връзка като коректив на изпълняваните дейности.

Реклама на туристическата дестинация в интернет.

Рекламата ще бъде съобразена с таргет групата. Интерес към туристическата дестинация са лица на възраст 31-40 г, и 40-50 г.. Като таргет група ще бъдат привлечени, чрез организирани екскурзии ученици. За привличане на чуждестранни

туристи ще се разработят специализирана туристическа информация он-лайн и рекламни материали.

В сравнение с традиционните рекламни средства, интернет рекламата се отличава със следните предимства:

1) Възможност за предоставяне на **максимум** информация за рекламираната стока или услуга;

2) Възможност за използване на **всички** налични начини за достигане на информацията до потребителя – текст, графика, звук, видеоизображение

3) Възможност потребителят сам да контролира търсенето и получаването на информация и по този начин да бъде въввлечен в процеса на изучаване на обекта на реклама и максимално да се сближи с него.

4) възможност за използване на различно таргетиране за постигане на по-голям обхват на целева аудитория. Таргетирането може да бъде по пол, възраст, професия, интереси и т.н. Така рекламното послание попада точно в целта и следователно ще е максимално ефективно.

5) Възможност за пълна статистика по отношение на излъчената реклама и съответното поведение на потребителя. До колко човека е достигнало посланието, колко от тях са реагирани, как и на коя форма на рекламата реагират по-често.

Реклама на туристическата дестинация в радиоефира.

Радиото е рекламна медия, която е достъпна за широк сегмент от потенциалната аудитория. Многобройната аудитория се поддържа от традициите в радио предаването и приемането.

Развтие на рекламен продукт за социалната мрежа.

Реклама на туристическата дестинация в национален телевизионен ефир.

Телевизионната реклама в национален ефир се явява един от мощните комуникационни инструменти поради възможност за разнообразни творчески решения. Достига до масовата аудитория само с малък брой представяния. Рекламните съобщения могат да достигнат до желаната аудитория без да е необходимо адресата да предприема каквито и да било допълнителни действия от пускането на телевизора. Атрактивните и добре планирани въвеждащи и

поддържащи телевизионни рекламни кампании могат успешно и бързо да подобрят имиджа на туристическия сектор в региона.

Реклама на туристическата дестинация посредством печатни материали и публикации в каталози.

Едно от основните предимства на каталога, явяващ се подробен указател за точно определени стоки и услуги, е срокът на експлоатация. Каталогът се явява и пълноценен инструмент за извършване на резервации, тъй като съдържа пълния набор от необходими елементи затова – цени, срокове, условия. Лесно могат да се открият, като са налични както в специализираните институции и книжарници, така и в широката търговска мрежа. Относително предимство за тях е, че се предават се и чрез абонамент с висока търговска отстъпка.

Както туроператорите като търговци на едро в туризма, така и туристическите агенции, които играят ролята на търговци на дребно, използват за целите на своята реклама и продажби брошурата. Тя се явява основен маркетингов инструмент при продажбата на туристически пакети. Брошурата съдържа и условията за анулиране и връщане на заплатената цена и неустойката, която трябва да се заплати в случай на отказ от резервация. Брошурата подлежи на юридически контрол, поради което потребителното доверие към нея е голямо.

Отпечатването на брошури и каталози ще допълни интегралния краен резултат от предвидената комуникационна политика, като ще съхрани комуникационните послания на хартиен носител. Чрез тях посредством синтезирана и обширна информация представена в най-добър вид, посланията могат да достигнат до потенциалните и реални потребители.

Реклама на туристическата дестинация посредством платени статии в пресата.

Предимствата на този тип медия са, че комуникационните послания са адресирани към групи с определен демографски облик и интереси. Могат да бъдат естетически привлекателни с големи надписи, ярки цветове, добро рекламно съдържание. Рекламата може да описва продукта, като в същото време е относително дълга. Рекламите могат да бъдат обширни, като имат дълъг физически живот.

Реклама на туристическата дестинация посредством билборди.

Едни от основните предимства на билборд рекламата са големите цветни визии с привлекателни образи и кратки надписи се забелязват много лесно. Могат да са осветени и дори анимирани.

4.4 Стратегически насоки за развитие на туристическия продукт

Стратегическите насоки са формирани в резултат на нализа, на проичване на публичното мнение и на проведените обществени обсъждания и експертен форум.

Обществени обсъждания и експертен форум

Проведени са три обществени обсъждания – В Пещара на 28.02.2012г., в Батак на 28.02.2012г. и Ракитово на 22.02.2012г , на които са дефинирани няколко основни проблеми, препоръки за преодоляването им, както и основни насоки за развитие на туризма. Проведените анкети и широки обсъждания са основа за реализиране на концепцията, както и последващото и актуализиране и финализиране. Реализиран е детайлен анализ на постъпилите предложения, мнения и препоръки за установяване на нагласите и прецизиране на концепцията за развитие на региона.

На обществените обсъждания са дискутирани направените предложения за регионалния туристически продукт и и обсъждане на варианти за общи продукти и маршрути. Уточнени и съгласувани са всички важни въпроси и детайли за позиционирането на туризма, както и възприетите подходи за развитието на сектора в региона.

Основни стратегически насоки за развитието на регионален туристически продукт на Общините Пещера, Батак, Ракитово:

- Стремение към устойчиво развитие и повишаване качеството на създадения туристическия продукт;
- Насърчаване развитието на регионалните институционални и бизнес партньорства;
- Подобряване на техническата инфраструктурата (водопроводна, канализационна система и пътищата) в района;
- Популяризирането на туристическия продукт;
- Превръщането на обособения туристически район в значима и интригуваща дестинация за алтернативни видове туризъм, с ударение върху природните и антропогенни ресурси;
- Участие в регионални, национални и международни панаири;

- Приоритизиране на действията по съхранението на културно-историческото и археологическо наследство и на природните ресурси в района;
- Установяване на сътрудничество с туроператорски и турагентски организации за привличане на туристи;
- Рекламирање на турисическите дестинации, чрез сътрудничество с , медии, стопански субекти и културни институции;
- Изграждане на туристически информационен портал, собствени уеб страници, регистрация в специализирани туристически сайтове, и други с цел популяризиране на продукта;
- Създаване и поддържане на разнообразни като капацитет и вид средства за подслон с установени стандарти на обслужване;
- Инвестиране в подобряване качеството на съществуващата база за настаняване на туристите;
- Разнообразяване на туристическото предлагане и подобряване качеството на услугите
- Подобряване на обслужването и на услугите в 3-те общини.